

ABONAMENTUL

P.P. un an . . . 28.— Cor.

P.P. jumătate an 14.— „

P.P. 3 luni . . . 7.— „

P.P. o lună . . . 2.40 „

Pentru România și strălăditate:

P.P. un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA

și

ADMINISTRAȚIA

Strada Zrinyi N-ml 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la administrația.

Mulțumite publice și Lee deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrise nu se în-
napolază.

ROMÂNUL

Gânduri, vise urâte.

Paris, 20 Aprilie.

În grădina unui palat — o regiune pitorească cu straturi îngrijite de flori, cu pomi turnși și așezați pe ambele părți ale aleii simetric, cu statui cari reprezintă imaginațiunile celor vechi și zeiile zilelor trecute, cu locașurile de reculegere ale unei împărătese și ale fiicelor ei — se întâlnesc în fața camerei unde se odihnește un împărat bătrân și rege aproape în fiecare seară doi prieteni din copilărie, al căror păr s'a albit de când se ocupă de chestiile diplomatice ale lumii.

În seara aceasta gândurile lor sunt mai negre ca oricând, cuvintele cad cu greu și numai din când în când un zâmbet ușor înveselește figurile lor împodobite cu dungile adânci săpate de griji obscure.

„Ce zici și de asta?“, — întreabă unul.

„Era firesc să ajungem aci. Evenimentele acestea le-am prevăzut de mult. Nu m'am mirat de loc, dar m'am speriat de violența cu care au izbucnit. Trebuie, dragul meu, să ne schimbăm atitudinea. Altfel, altfel — dar de ce e să prezic?“

„Tu întotdeauna ai fost pesimist. Și atunci când am anexat cele două țărișoare ai fost de părere, că rău am făcut. Ți-aduci amintire? Spuneai, că în schimbul folosului momentan vom trage odată consecințe fatale, și așașă mai departe. Vezi, vremea, nu ți-a dat dreptate.“

„Dragul meu“, răspunde binevoitorul bătrân, apropiindu-se tot mai mult de amicului său, „politica și mai ales politica externă nu este aceea cea bună, cea sănătoasă, care se

rezumă în a căuta să câștigi din toate evenimentele. cât mai mult teritoriu sau drepturi. Această achiziție continuă are într'ansa acumularea iatală a atâtor dușmăni cari odată — momentul nu e departe — vor izbucni. Atunci vom putea noi să rezistăm, vom învinge sau vom fi învinși? Fiecare stat are dela început o limită fixată de multe condițiuni pe care nu se poate desvolta.

„Nu mă întrerupe, ghăcesc ce vrei să-mi spui. Știu. Se poate, ca la un moment dat orice stat să treacă peste această limită. Au trecut chiar unele state. Dar toate aceste *supracuceriri* le-au dus în prăpastie tocmai atunci când erau mai în floare.

„Nu este aceasta politica cea bună. Nu. Politică? Știi tu ce-i asta? Nu știi? Să încerc să-ți spun eu. Un complex vast de cunoștințe și de prevedere. O artă pe care nimeni n'a știut s'o ducă la perfecție. Unde e opera artistului politic care a trăit mereu? Au fost și aici artiști de talent o mulțime și vechi și mai noi, dar artiști fără de moarte — genii — nu e nici unul. Opera lor a trăit. Numai inscripțiile și istoria o mai cunosc. La drept vorbind eu plâng popoarele cari ajung mai presus de puterile lor. Am văzut odată un atlet care ridicase o măsură grea. Nimeni nu credea, că va reuși. O ridicase. E adevărat. Dar cât a ținut'o sus? O secundă numai, dragul meu, apoi o scăpase din mână și se prăbuși și el la pământ. Publicul care începuse să-l aplauzeze l'a compătimit pe urmă. Ceea ce se petrecea cu atletul s'a petrecut cu atâtea celății.

„Vrei dovezi? Iată unele. Incepe cu Roma treci la Paris, examinează Berlinul și crește-te la Sofia! Când erai gata să te descoperi și să te închini în fața lor, atunci ai

mai răsfoit câteva file și ai văzut, că gloria e trecătoare și că de ea se leagă în mod fatal decăderea, ruina. Vai de aceia cari nu știu să se oprească la vreme și se amețesc înaintea gloriei ademenitoare!“

„Dar Berlinul? De ce l'ai enumerat și pe el? Nu e el astăzi mai în floare ca oricând?“

„Fără îndoială că da. Dar examinează-l. Vezi frica care domină acolo, dușmăniile cari îl înconjoară! Crezi, că Alsacia și Lorena sunt diamante istorice? Bine, bine. Poate mai trăim și atunci vom vedea cine are dreptate. După mine un singur popor face politică de artist în mare. Sunt Englezii. Ei singuri știu cât pot și cât trebuie să vrea. Măsurați în toate, iată care e secretul. Să pipăi oferta pe care ți-o face ziua cea bună.“

Bătrânul se opri puțin, aruncă o privire înspre castel, apoi se uită lung deasupra pomilor pe vârful cărora soarele își arunca ultimele jucării luminoase. Apoi în tăcerea aceea monumentală continuă cu o voce ștearsă, dar care tremura par'că de emoțiune.

„Vai de aceia cari nu știu să se oprească la vreme. Sunt atâtea lucruri în lume pe cari oamenii le învață de mii de ani și tot nu le știu. Vrei înțelepciune? Du-te aiurea, nu o căuta în cabinetele intriganților, ale diplomaților fără de scrupule, prostiți de situația lor.“

Tovarășul care acompaniase aceste explicații cu un surâs juvenil îl întrerupe brusc.

„Știi ceva? Filozofia n'are ce căuta în politică. Aci nu există savanterie, tipuri sigure. În politică te îndoi după cum bate vântul și cu cât știi să te îndoi mai bine cu atât reușești mai ușor și mai de grabă. O, voi filozofi! Cari ați găsit secretul, să stai pe loc, să nu te

Din teoriile lui Amăgescu.

O Idee.

De Styx.

De astădată am întâlnit pe simpaticul nostru prieten în vagonul-restaurant al acceleratului.

I Era singur și — cu toată modestia ce ar trebui să mă caracterizeze — avui impresia că sosășirea mea îi era bine venită.

Trebuie să mărturisesc, că sub acest raport, eu nu mă deosebesc de el. Pe tren nu-mi place să vorbesc cu nimeni — și mai ales nu, în vagonul-restaurant. Iau o sticlă de bere, răsfoiesc un *surrounding* și, dela o vreme, mă pomenesc că peisajurile, ce se succedea la geam, încep să mă fureze.

Atunci îmi fulgeră prin creeri idei din ce în ce mai frumoase, cerându-și, cu inzistentă, întreruperea. Am și încercat să scriu așa, dar nu mi-m'a fost cu putință, căci prea mi se scutura mămăna. Bădă Gheorghe Coșbuc îmi spunea, că celele mai frumoase versuri le-a compus în caderența trenului. În urma urmei, proza adevărată are și ea ritmul ei, dar trebuie să fii poet de talia lui Coșbuc, s'o poți pune pe hârtie, în goana nebușă a locomotivei.

A Altcum, te alegi cu imagini fugare, din cari cine cine știe dacă se va intrupa vre-una în haina mai mult sau mai puțin trainică a scrisului.

— Salve! — îmi zise el, întinzându-mi amândouă mâinile. Apoi apăsă soneria de alături, comandând încă o bere.

— Vin dela adunarea generală a unui mare institut financiar al nostru, unde am și eu o sută (cincizeci de acții. Dejabă zimbești neîncrăzător. Dacă e vorbă, pot să-ți arăt, acasă la mine, aproape patru sute de acții, ce le am plasate pe la băncile noastre. Am vărsat acest capital, convins fiind, că băncile noastre au un rol deosebit de important în viața noastră culturală-economică. Și dacă zimbești și acum, vei avea ocazie să te convingi pe deplin în curând, când vei ceti despre însemnata fundațiune, ce va face-o obscurul tău prieten de azi, Amăgescu. Nu-mi place să mă laud înainte. Dar, cum zic, vei avea ocazie să te convingi. La adunarea generală a institutului financiar nu m'am amestecat în discuții, ci am stat la o parte, ca un simplu privitor. Am urmărit cifrele bilanțului, constatând, cu satisfacție, că institutele noastre financiare, în vremea din urmă își înțeleg din ce în ce mai bine misiunea, jertfind un capital anual destul de însemnat și pentru scopuri culturale. Dacă aș fi eu director de bancă — lucru la care n'am aspirat niciodată, deși am pricepera deplină — poate s'ar jertfi mai mult în această direcție! Sunt totuși destul de îndestulit, cum decurg afacerile acum, și cred, că ele vor progresa tot mai mult în această direcție. Oamenii cifrelor rigide nu sunt nici decum străini de suflul sănătos, ce răsbate astăzi asupra tendinței noastre spre unitatea cul-

turală — și aceasta e un progres vădit. În discuțiile lor seci ținute în termeni comerciali, inaccessibili pentru laici, se resimte și câte o idee înălțătoare, care e menită să agite sufletul întregului neam.

Amăgescu suflă din două înghițituri păharul de bere, își șterse mustețele tunse englezește, și continuă apoi, cu adâncă convingere:

— Vezi, în drumul spre casă, am discutat cu un mare capitalist al nostru și am rămas plăcut surprins, de tot ce mi-a comunicat. Acest om, care mi se părea că nu are alt ideal decât banul mi-a spus, cu o însufletire, de care nu îl credeam capabil: „Prieten — nu știu pentru cine ai votat dta, ca să fie ales în direcțiune. Eu nu mă amestec în gălăgia vieții publice, dar cred că astfel pot să observ mult mai bine anumiți oameni de valoare, pe cari cei amestecați în toila luptelor, abia pot să-i remarce. Din acest motiv, am votat pentru *trei* persoane, cari, după părerea mea, reprezintă o valoare reală, în viața noastră națională: pentru un *scriitor*, un *politician* și un *bărbat de știință*.“

Prietenul meu mă privi scrutător, așteptând efectul, și cum eu întârziam a mă declara, el izbucni deodată, nervos:

— Nu înțelegi?

— Cum de nu?

— Atunci, printruce rămâi așa de rece și nu te entuziasmezi și tu, căci omul acesta a emis o mare idee și tu încă ai aparența, că te însuflețești pentru idei.

miști, să-ți omori toate ambițiunile în loc de a-ți le satisface. Voi o să ajungeti la urma urmei să-mi spuneți, să nu mai mănânc, ca să nu-mi măresc forțele, că după ce voi atinge maximul întru în declin!! Lasă-mă, dragă, nu mă asasina cu teoriile tale frumoase. Toate popoarele sunt ursite să moară, fiecare are datoria să trăiască cât va trăi grandios. Nu cu vorbe se scrie istoria, cu fapte. Și cine reușește să treacă peste culmile ajunse de altul, acela e cel mai de admirat.

„Dacă stau în acțiune, dacă voi refuza să încerc să cuceresc ceea ce momentul poate că-mi oferă, atunci sunt om cuminte după teoria ta? Nu mi-am omorât toate gândurile mai mari și scumpe? Ce moștenire va rămâne după mine?”

„Dar să lăsăm asta. E o veche ceartă a noastră pe care o cunoaște lumea. Să vorbim de lucruri mai mărunte, să revenim la chestia noastră.

„Ce zici de atitudinea noastră din războiul din urmă? Crezi, că vom mai putea conta pe amica noastră ca până acum?”

În timpul ce conversația continua, grădina se golise de lume. Bătrânii se uitau împrejur și asigurându-se, că nu-i aude nimeni, începură să-și desvăluie toate grijile.

„Ce zic? Am făcut bine sau rău? Nu e bună întrebarea, nu m'ai întrebat bine. Răspund, rău pentru noi, dar nu puteam face altfel câtă vreme voim să dominăm țările-surori ale amicei noastre. A fost un rău necesar. Cine putea să vadă sfârșitul? Eu nu sunt dintre aceia cari învinovățesc întotdeauna, când rezultatul final nu corăspunde așteptărilor, calculilor anticipative. A eșit rău, nu suntem noi de vină.”

Dar de diplomația noastră, a fost la înălțime?”

„Mai mult ca oricând”, răspunde glumeț bătrânul.

„Aci suntem la noi acasă. Ne pricepem. În intrigi și în culise, în sfuri și celelalte nu ne întrece nimeni. Splendidă acțiune! Amic cu toți și cu nici unul. Până la urmă. Atât, că ne-am arătat gândul prea din vreme. Nu se sfârșise drama și noi jucasem ultima carte.

Prea ne-am dat arama pe față. Vezi, aci e buba!”

„Ei moșule, bubele trec, rănilile se vindecă.”

„Dar sunt răni cari omoară și tare mi-e frică, că s'a sfârșit cu amicitia noastră. Nostimă țară! Curios popor! Auzi, dacă se poate! Treizeci de ani de-arândul prieten cu noi! Cu noi — cari îi suntem dușmani de moarte! Și aceasta încă pentru o înaltă rațiune de stat”.

„Rațiunile de stat sunt toate înalte și convingătoare pentru cei umili. Habar n'au de-asta, dar le respectă.”

„Nu, zău. Mari meșteri mai suntem sau tare trebuie să fie ei proști. Să-i faci să creadă, că noi, numai noi le vrem binele, că fără noi sunt pierduți. „O insulă aruncată într'o mare de Slavi. Slavi la nord, Slavi la sud, Slavi în vis, Slavi pe toată linia. Dușmani sălbateci cari vor să vă înghită, cari în loc de răsplată v'au luat o provincie drăguță — cu toate că între noi fie vorba, noi am vrut să le-o ia — Slavii! Dușmanii noștri de moarte! Iată fantoma!”

„Cine nu știe, ar crede, că sunt balauri din povești!”

„Povești, copilărie, naivitate. Minunea e copilul cel mai răsfățat al credinței”, — a zis cineva. Și ce minune mai mare decât fantomele, și ce copii mai drăguți decât amicii noștri! Am făcut o greșală, trebuie să le dăm și noi o jucărie, un baston, să se joace cu el. Poate mai avem vreme, dar nu mai cred în puterea fantomei. S'a risipit. Și acolo a început să se facă lumină”.

„Destul, moșule. E târziu. Haidem să sfârșim pentru astăzi”.

„Da, ai dreptate, mai bine s'o sfârșim. E și târziu” — aruncând o privire spre camera unde doarme bătrânul împărat și rege, în care luminile încep să se stângă.

„E târziu. Monarhul se culcă. Poate e pe ațipite. Ce griji! Ce griji la bătrânețe! Ce monarh fără noroc! Răscoala e începutul domniei. Infrângeri pe câmpul de război. Rugăciuni fără sfârșit pentru odihna sufletelor cari i-au fost mai dragi. Și acum la sfârșit —

Luceafărul se stânge. În revărsatul zorilor nici o rază care să învioreze gloria cetății. E atâta durere mută în liniștea palatului”.

„S'o fi gândit vre-odată la vremile vin?”

„Monarhii când îmbătrânesc n'au decât un singur dor: pace, liniște, odihnă. Așa e! Li este teamă de furtună.

„L-am văzut la nunta nepotului. Plângea. O nouă generație din familia lui care privea spre soare. Dar soarele? Soarele era de parte plin de pete. În ochii lui era mult durere decât bucurie, o durere care prevestea zile negre”.

„Să tăcem. Opera vremii n'o oprește nimeni. Gândurile cari schimbă viitorul se formează în tăcere. Să lucrăm în tăcere. Poate mâine vom fi mai veseli. Noapte bună!”

„Noapte bună”.

Bătrânii se despărțiseră ca în totdeauna prieteni buni. Erau obicinuiți cu certurile lor teoretice și se îngăduiau unul pe altul. De peste 30 de ani se interesau de treburile imperiului.

În zilele de intimitate glasul lor răsună cu putere și toată grădina aceea plutea atunci într'un parfum amețitor. Era beția uneltirilor misterioase pe cari nici odată lumea n'a ajuns să le cunoască.

Astăzi pentru prima dată mâinile lor tremurau și ar fi vrut să vegheze la căpătâiul bătrânului până dimineața.

„Gândurile cari schimbă viitorul” îi făcea să tacă. Ar fi vrut s'o rupă cu această atmosferă ucigătoare, dar nu puteau. O durere tăcută îi copleșea pe care nici unul nu îndrăzne să o preconizeze într'o întrebare. Privirile lor se pierdeau pe ferestrele camerei unde luminile se stinseseră. Numai una mai ardea la căpătâiul moșneagului. Ea răspândea o lumină palidă, timidă într'un colț al grădinei, parcă se temea să nu se stângă vr'odată.

Cât va mai arde? Și dacă se va stânge?

Pe fețele bătrânilor o dungă nouă se le creștea, adânc, adânc. O tăcere teribilă îi stăpânea. Nici unul nu îndrăzne să spună o vorbă. Și în mijlocul acelei tăceri de cimitir se despărțiseră mai triști ca ori când.

Nu știam ce să-i răspund, căci ochii prietenului meu aveau scâpărări de mânie.

— Și să vezi, cât de frumos mi-a lămurit el atitudinea ce-a luat-o. Am votat pentru un *politician*, căci după părerea mea — a zis el — nu se poate face azi politică fără parale. Un politician, care se dedică, cu trup cu suflet carierei lui, trebuie să-și neglige afacerile slujbei, să călătorească în dreapta și stânga, să *reprezinte*, și astfel să țină pas cu ceilalți politicieni străini, cari dispun de averi de milioane, și au toată posibilitatea, de a reprezenta convingerile lor, sfidând ori ce primejdii amenințătoare. Vrem să facem și noi politică? Să ne îngrijim atunci, ca puținii oameni, cari s'au dedicat acestei carierei ingrate, să fie la adăpostul grijilor materiale! Independența lor materială va fi un motiv mai mult, ca ei să-și spună cuvântul cât mai respicat, după cum cere demnitatea unui neam, care trebuie să se îngrijească de zalele luptătorilor, pe cari îi expune în focul cel mai întetit. Una la mână!

— Cât pentru *scriitori* — înțeleg aici și pe jurnaliști — cariera lor nu e mai puțin măgulitoare, deși ei alimentează opinia publică și tot ei concretizează aspirațiile neamului spre: bine, frumos și adevăr. Darul de a concretiza în câteva rânduri, ideile ce agită masele inerțe, nu s'a dat tuturor. De aceea fiecare neam își ține de datorie de onoare, să sprijinească din toate puterile pe reprezentanții lui intelectuali. Polonii l-au adus lui *Sienkiewicz* un dar princiar; și

chiar compatrioții noștri s'au îngrijit cu mână largă, de „recunoștința națională”, ce competa unor scriitori de talia lui Jókai, Mikszáth, Gárdonyi etc. În țara românească scriitorii, în vremea din urmă, sunt ajutați și materialicește, deși oameni de talia lui Coșbuc, au trebuit să îndure multe năcazuri până să ajungă într'o situație materială cât de cât mai cinstită. Un scriitor de seamă al nostru mi-a mărturisit, că ar fi foarte fericit, dacă ar avea posibilitatea, să facă un drum — în fiecare an — în străinătate, pentru a-și îmbogăți cunoștințele și a-și aduna sugete noi. E o pretenție destul de justă aceasta, ales când scriitorii străini — de a doua și a treia mână —, îți vorbesc, cu atâta precizie despre viața din Paris și despre cele mai obscure orașele din Italia și Sicilia. Ei vor avea prilejul de a-și lărgi astfel orizontul cunoștințelor, iar neamul va avea satisfacția de a se delecta tot mai mult în scrisul lor, căci nu vor mai întâmpina repetările supărătoare — și pentru scriitori și pentru public — de până acum.

Două la mână!

— Cât pentru *bărbații de știință* — continuă Amăgescu — cred că e de prisos să mai întindem vorba! Cărarea aceasta e și mai puțin bătorită ca celelalte două. Politicianul și scriitorul tot au puțința de a se manifesta în fața obștei și chiar de a încassa unele succese, mai mult sau mai puțin efemere. Dar cine se interesează la noi, de munca ce se desfășoară în

tăcere, la adăpostul celor patru pereți din camera obscură a savantului? El se va restrânge la actele prăvuite a unui arhiv; sau dacă se interesează de probleme astronomice ori chimice, se va restrânge la un telescop de lege veche, la un microscop sau la o retortă de vremea Ciubăr-Vodă. Va urmări din reviste străine desfășurarea din ce în ce mai biruitoare a științei, constatând cu mult regret, că mult din succesele strălucite ale apusului, le-ar fi putut realiza și el, dacă lipsurile de toate zilele nu-ar fi îngreunat atât de mult aripile! Cât de mult ar străluci, în fața întregii lumi civilizate, numele lui *Vuia* sau alui *Vlaicu*, dacă i-am sprijinit, la vremea sa, mai cu dinadinsul!

Ascultam, din ce în ce mai uimit, cuvintele distinsului meu prieten. I-am admirat în atâtea rânduri verva lui *paradoxală* — cetitorul mărtor — dar nici odată nu mi s'a dat să-l auzi glăsuind atât de *logic*.

Mi-am permis deci și eu o întrebare de natură mai intimă:

— Amăgescule — cred că nu te superi câte sticle de bere ai beut?

— Eu? Ironia nu prinde! N'am beut decât două, dar fii sigur, că și dacă aș mai bea, n'omite nici o iotă din *ideea* lansată de distinsul meu prieten. Dejaba zimbești; e mai distins decât tine și decât toți ceilalți fanfaroni, care lansează idei grandioase, fără să încerce vre-

„Poate mâne vom fi mai veseli”, — era o singură speranță.

Toți credincioșii își alină durerile în spe-

ranța zilelor de mâne. Dar sunt atâtea speranțe cari mor pe lumea asta!

Constantin Simian.

Procesul dela Sătmar.

— Dela trimisul nostru special. —

Oradea-mare, 22 Aprilie.

(Prin telefon). Apărătorii „răsculaților” din Moftin s'au întrunit aseară în ospitaliera casă a dlui Dr. Aurel Lazar, el însuș unul dintre apărători. Au fost de față dnii Dr. Iuliu Pordea, avocat în Cluj, Dr. Romul Bolla, avocat în Sănmărtin, Dr. Petru Porușiu, avocat în Bistrița, (iar nu Victor Porușiu din Cluj, cum s'a publicat înainte), apoi Dr. Ioan Ciordas, avocat în Beiuș. S'au stabilit cadrele și spiritul, în cari va fi să se facă desbaterea și s'a împărțit materialul. Dr. Pordea apără pe sf. Sa părintele Murășanu, și va da declarații principiare în chestia episcopiei maghiare. Dr. Lazar disecă evenimentele petrecute înainte de amiazi: intrarea și „ieșirea” din biserică alui Jaczkovics... Dr. Bolla se va ocupa cu evenimentele de după amiazi: încercarea lui Jaczkovics și a pretorului Madarassy, de-a vizita școala, cu putere jandarmerească. Dr. Porușiu ia apărarea celor două lemei, implicate în rezistența de după prânz, Dr. Bohățel ia apărarea minorilor, Dr. Dobossy ia apărarea unui grup separat de acuzați. Lui Dr. Ciordas i s'a încredințat expunerea chestiei din punct de vedere eclesiastic-dogmatic. Ordinea discursurilor de apărare încă nu se cunoaște. Apărătorii au plecat astăzi dimineața, împreună cu trimisul Dv. la Moftinul mic, pentru recunoșterea terenului unde s'au petrecut evenimentele. Apărătorii sunt solidari intru toate.

Prin intervenția dlui Dr. Aurel Lazar, trimisul Dv. a fost primit în audiență la Ilustr. Sa d. Dr. Demetriu Radu, episcopul Orăzii-mari. Se știe, că din dieceza P. S. Sale au fost rupte cele mai multe și însemnate parohii. Chiar și Moftinul era supus — adică, de facto este supus și astăzi — jurisdicțiunii episcopale din Oradea-mare.

P. S. Sa a binevoit a-mi comunica informații prețioase, și a-mi face declarații de mare valoare.

În ziua când se vor începe desbaterile în fața tribunalului din Sătmar, episcopii români, uniți cu Roma, se vor aduna la Blaj, spre a hotărî în chestia revizurii.

Tratativele cu guvernul, în chestia asta, au

dată a le realiza. E aproape așa de distins cum sunt eu. Și dacă ești curios și de părerea mea, iată ți-o mărturisesc pe șleau:

— Eu cred — și lumea îmi va da dreptate odată — că puținii noștri oameni, cari luptă în rândurile dintâi, pentru propășirea obștel, ar trebui sprijiniți în măsură îndoită. Ce ar fi, de pildă, dacă i-am alege, numai pe un an, în direcțiunea tuturor băncilor românești? În un ciclu de trei sau șase ani, le-am asigura averi de sute de mii, fără ca acționarii capitaliști să piardă prea mult, căci cvotele s'ar putea ușor repartiza între ceilalți membri ai direcțiunii. Și într'un deceniu, ne-am crește o generație de oameni distinși și independenți materialicește, cum astăzi nu avem, căci oamenii noștri distinși de azi — de obicei — se poticnesc sub povara năcazurilor materiale. Ai înțeles?

— Înțeles.

— Și aprobi?

— Întru toate.

— Ei bine, înțelege acum, cât de bine am concretizat ideea vagă a unui om de bancă! Iar cât pentru tine, fii liniștit, că-ți va veni rândul cât de curând. Mă voiu îngrijii.

M'am plecat până la pământ, rostind un bine simțit:

— Merci!

înaintat acum în stadiul amănunțelor. Dar s'au și complicat. Primul ministru ține morțiș la „recompense”, pentru reîncorporarea parohiilor nemulțumite. Din teritoriul diecezei de Oradea-mare se cer mai multe comune, între ele și Poceiul, parohie mare românească, și adevărat românească, deși numai la o aruncătură de Dobrițin. P. S. Sa nu se învoiește nici decăt. În mod excepțional ar putea ceda cel mult Sântău! tot lângă Dobrițin, și vîile Sătmarului, două cătune de mult maghiarizate.

— „Principiul teritorialității, înainte de toate!” — accentuiază în diferite rânduri Ilustrita-tea Sa, profesând acest principiu tot atât de categoric, ca și primul ministru ideia recompensării. „Nu-i iertat să dăm posibilitatea, ca prin înființarea de două feluri de parohii, să ne pierdem toată influința la orașe. Tendința pare a fi tocmai aceasta. Dar și tendința noastră trebuie să fie: la orașe, la orașe!”

Mi-am luat voie să întreb, oare guvernul a încercat să exercite vre-o influință asupra tribunalului din Sătmar?

— „Eu am ținut să nu mă amestec de loc, în toată afacerea!” — declară P. S. Sa. — Aveam nădejdi, că se va pune capăt tristelor evenimente, prin un act de grație al Maj. Sale. Eram înțeles, nu de mult, cu d. Dr. Teodor Mihali, să mergem la ministrul de culte, și să-l informăm asupra nedreptății, ce ajunge pe niste oameni cu sentimente fără îndoială pașnice, dar totuș e mai bine să nu mă amestec. Prea se vrea de un timp încoace capul vlădicel dela Oradea-mare!”

Am plecat dela P. S. Sa, ducând urări fierbinți, de bun sfârșit, pentru cei dela Moftin.

Oradea-mare, 23 Aprilie.

(Telegramă). Cum atitudinea guvernului față de procesul din Sătmar, interesează opinia publică în cea mai mare măsură, am căutat să iau informații în chestie. Din sursă pozitivă aflu, că actele procesului au fost cerute de ministrul de Justiție Balogh, încă înainte de aceasta cu vre-o lună, nu mult după atentatul dela Dobrițin. Acum de curând au fost invitați, de acelaș ministru, procurorul, care va susține acuza, președintele tribunalului, Papolczy, și președintele senatului penal, Dr. Nemeth. Face senzație că acest din urmă, care va avea să conducă desbaterile, a refuzat a se prezenta la ministru.

Mai nou.

Azi către seară trimisul nostru la Sătmar ne telefonează următoarele:

Azi s'a început la tribunalul de aci desbaterea procesului contra „răsvrâțiților” dela Moftin.

Președintele tribunalului dă cetire actului de acuză.

Între numeroșii ascultători am remarcat dintre fruntașii noștri pe dnii Dr. Teodor Mihali, Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Iuliu Maniu și Dr. Ștefan C. Pop.

Întreagă presa din România, Ungaria și Austria are reprezentanți.

Primul dintre acuzați e ascultat părintele George Murășanu.

Dsa începe să vorbească românește și declară că dsa se va apăra în românește, deoarece — a spus părintele Murășanu cu fruntea ridicată — vreau să mă folosesc de dreptul

ce-mi dă logea de a vorbi în limba mea românească”.

Dsa declară că nu s'a făcut vinovat de ceea ce este acuzat, deoarece d-sa n'a instigat pe nimeni la revoltă, ci însuși poporul nemulțumit din cauza marel nedreptăți ce i s'a făcut prin desfacerea de către episcopia românească și alipirea lui la o episcopie cu totul străină sufletului lui, și în urma șicanelor, brutalităților și a altor vexări a opus atâtea rezistență cerbicosului vicar ungar Jaczkovics și suitei lui.

Părintele Murășanu a istorisit pe larg toate cele ce s'au întâmplat în comuna dsale precum și scena cu jandarmii. (Toate aceste le vom publica în Nr.-ul nostru de mâne. N. Red.)

Părintele Murășanu a avut o ținută demnă, care a impus mult judecătorilor.

Apărătorii au făcut propunere ca toți acuzații să fie ascultați în limba românească.

Președintele tribunalului, Dr. Németh a admis cererea apărătorilor.

Azi a fost cetită cunoscuta fasiune a lui Jaczkovics.

Mâine vor fi ascultați martorii.

E curios, însă, că desbaterea decurge în tempo foarte grăbit.

Referitor la fasiunea lui Jaczkovics apărătorii au declarat, că cu aceasta vor trebui să se ocupe mai mult, deoarece nu vor să se creadă că acuzații ar avea ceva comun respective că ar fi implicați și ei în atentatul dela Dobrițin.

Congresul naționalităților. „Keleti Értésítő” anunță: Presa s'a ocupat în timpul din urmă în repetite rânduri cu chestia unui congres al naționalităților, a cărui ținere deputații naționaliști au plănuit-o pe timpul sesiunii delegaționale. Pregătirile pentru congres sunt în curs. Deputații partidului național român nu țin însă actuala situație politică de potrivită pentru ținerea unui congres în zilele aceste. Cu toate aceste ei întâmpină cu mulțumire faptul, că chestiile de politică internă vor fi puse la ordinea zilei în cursul desbaterilor delegațiilor și fără de ori ce concurs al lor. Congresul se va ține în momentul potrivit.

Deputații partidului național român Teodor Mihali și Al. Vaida s'au declarat ieri pe culoarele camerei asupra politicei rusofile propagată în timpul din urmă de presa maghiară dar mai cu seamă de o parte a presei partidului independent. Deputații români observă cu mirare această mișcare și văd uimiți că direcția filorusească apucă rădăcini și în straturile largi ale populației, ceea ce probabil va avea o influință și asupra maselor poporului românesc, deși românimea până acum nici când n'a făcut o politică filorusească.

Contele Khuen-Héderváry despre situația politică. Ziarul „Világ” publică în numărul său de azi un interview cu contele Khuen-Héderváry, fost prim-ministru.

Despre situația politică, internă și externă, contele Khuen-Héderváry a declarat următoarele (dăm în rezumat):

— Nu aprob atacurile opoziției împotriva triplei alianțe. Eu sunt de părerea că politica externă a monarhiei se poate răzîma numai pe tripla alianță. Astăzi cu atât mai vârtos alianța celor trei mari puteri trebuie să fie solidă. Do-vadă despre relațiile perfecte în vremea din urmă între cele trei state, e vizita recentă a împăratului Wilhelm în Viena, apoi întâlnirea cu regele Italiei în Veneția și, mai nou, consfătuirile dela Abbazia dintre cei doi miniștri de externe, al Italiei și al monarhiei: marchizul de San Giuliano și contele Berchtold. Aceste întrevederi confirmă prietenia intimă între cele trei state. De altfel în delegațiuni se vor face declarații oficiale asupra acestei chestiuni im-

portante; atunci vom avea ocaziune să ne orientăm precis asupra situației politice externe. — Impresia mea e că tripla alianță stă pe baze sigure: în urma prefacerii din Balcani, controversele dintre Rusia și Austro-Ungaria au luat sfârșit, astfel o apropiere între cele două state e posibilă.

— Situația partidului muncii e favorabilă. Cel puțin așa o arată semnele exterioare: voia bună a deputaților și adesiunile aderenților din întreaga țară. — Ce privește programul partidului guvernamental, acela se va face pe următorii cinci ani cu cea mai mare precauție, cum s'a făcut și în trecut, adică nu se va promite nimic ce nu s'ar putea realiza. Unii zic că partidul muncii și-a împlinit datoria, prin urmare poate pleca; însă noi vom căuta noile postulate ale poporului și din realizarea acestora ne vom compune programul. — Chestiunile cari vor trebui rezolvite anul viitor între Ungaria și Austria, nu pot intra în programul unui partid; vor urma tratative, cari evident, vor avea rezultate salutare pentru ambele state.

— În chestiunile interne ale Croației nu sunt orientat. Dar am citit comunicatul coaliției sârbo-croate care la dreptul vorbind nu prea îl înțelege. Ziarele și politicienii croați greșesc când se plâng că astăzi șefii de secție nu se mai numesc din majoritate, ca bunăoară pe timpul meu. Și eu i-am numit fără deosebire de partid, căutând totdeauna pe cei mai apți.

— În parlamentul ce se va alege pe baza noii legi electorale și cu noua arondare a circumscripțiilor, eu nu cred să fie vre-o schimbare esențială. Vor fi, de sigur, elemente noi, dar nu avem la ce să ne temem de acestea; nu pentru că nu le cunoaștem, ci pentru că admitem elemente noi, mișcare nouă, ceea ce poate fi numai spre folosul parlamentului și al țării. În orice caz constituirea noului parlament se așteaptă cu mare interes, deși, precum am spus, schimbările nu vor fi în detrimentul parlamentarismului maghiar.

Contele Apponyi și Liga Culturală. Iezuitul conte Apponyi, făuritorul legilor școlare de maghiarizare a fost sărbătorit în zilele acestea de întreaga presă maghiară fără deosebire de partid, ca închegătorul tuturor Maghiarilor împotriva pericolului ce ar amenința integritatea țării Maghiarilor dinspre Ost. Duminecă în 19 Aprilie societatea culturală maghiară din Ardeal „Emke” a ținut în Cluj o adunare, la a cărei ordine de zi a fost modificarea și întregirea statutelor acestei societăți. Adunarea societății „Emke” a avut însă caracterul unei contra demonstrații împotriva meetingului Ligei Culturale, ținut în București în chestia Românilor din Ungaria și Bucovina. Oratorul principal la adunarea de Duminecă a soc. „Emke” a fost cont. Apponyi. Discursul ținut cu acest prilej de către fostul ministru de instrucție al guvernului coaliționist caracterizează mentalitatea corifeilor șovini ai Maghiarilor și e o chemare la luptă a tuturor Maghiarilor împotriva „invaziunii valahe” de care ar fi amenințat „Ardealul maghiar”.

Dăm aci pasagiul respectiv din vorbirea contelui Apponyi:

Noi voim să demonstrăm pentru importanța mare a maghiarimei din Ardeal și pentru că fiecare patriot maghiar îl zace la inimă soarta pionierilor maghiari din aceste fortărețe avantposturi ale statului ungar. E mare contrastul dintre activitatea societății noastre și între Liga Culturală din România. Societatea noastră se reține dela ori ce amenințare, ea nu voiește să samene în nici un stat vecin sămânța discordiei și a spiritului revoluționar. Apărând suveranitatea statului ungar cu intransigență, ea știe, că noi suntem obligați, considerațiile, ce le pretindem dela alții față de noi, să le observăm față de alții. Dacă în programul nostru de muncă adoptăm menținerea legăturii culturale și spirituale cu cel de o rasă cu noi, cari trăiesc dincolo de Carpați, o facem aceasta fără să ne atingem de organizațiunea internă a statelor străine, fără a ne amesteca în politica internă a lor și fără să le jignim simțământul de drept public. Aceea ce ne reține dela aceasta, e simțământul puternic de dreptate, care formează baza intangibilă a existenței noastre naționale. Dar din partea cecălaltă vedem, că o societate alcătuită de cetățenii unui stat străin voiesc a prescrie condițiile între cari să-și împlinescă acei cetățenii ai țării noastre, a căror limbă nu e cea maghiară, — datorințele lor cetățenești, condițiile între cari aceștia să se încorporeze statului, a căror membri sunt și care le asigură drepturi egale (?)

ca ori cărui fiu al său. În București se ridică statuia vodului Michailu, a cărui spadă scilipește spre Ardeal. Aci în Cluj e monumentul regelui Matthias, încorporarea puterii națiunii maghiare. (N. R. Contele pare a uita că și acesta a fost de viță „valah”). Acest monument privește spre România, sabia o are în mână, dar zace pe oblânc. Și aci zace o sabie, dar numai ca un simbol de a sta gata împotriva unui atac.

Contele a accentuat apoi necesitatea, ca toți Maghiarii lăsând la o parte divergențele politice, uniți în hotărârea ca prin îmbrățișarea forțelor sociale și de stat să apere Ungaria istorică în integritatea ei teritorială.

Adunarea extraordinară a congregațiunii comitatului Albei-de-jos

— Raport special. —

Ori ce cronicar, care ar vrea să facă o dare de seamă, despre această adunare generală, gândindu-se la desfășurarea și decursul ei nu ar putea să-și suprimă amărăciunea, ce te cuprinde văzând cum deținătorii de astăzi ai puterii sunt surzi la ori ce dorințe ale noastre, la ori ce cereri, la ori ce argumente, cât de temeinice și cât de îndreptățite ce s'ar invoca în favorul unui egal tratament al poporului nostru.

Intemeindu-se pe majoritatea de care dispun în casa unui comitat aproape în întregime românesc, stăpânitorii de astăzi proclamă pe față absolutismul și volnicia, ca argumentul cel din urmă împotriva noastră.

Adunarea convocată pe Luni, în 20 l. c. a doua zi de Paștile noastre a avut în programul său două puncte: alegerea comisiei permanente (ăllândo vâlasztmány), în care au intrat dintre Români abia trei: H. Sa d. prepozit I. M. Moldovanu, canonicul Dr. Izidor Marcu și protopopul Zlatnei Iuliu Montani.

Al doilea punct a fost statorirea circumscripțiilor de votare și respective designarea centrelor acestor circumscripții în conformitate cu legea electorală.

Dintre membrii români au fost de față chiar din cauza sărbătorilor abia câțiva: Canonicii *Gavrillă Pop* și *Dr. Izidor Marcu*, avocatul *Dr. Iuliu Maniu*, profesorii *St. Roșian* și *Dr. Victor Macavei*, inginerul *I. F. Negruțiu*, contabilul „Patriei” *Victor Muntean* din Blaj, *Dr. Iuliu Morariu* din Murăș-Uioara, protopopul *Maier* din Aiud, *Florescu* proprietar, *Circo* din Ighiu și încă vre-o doi inși.

Înainte de a intra în ordinea de zi părintele Roșian a ținut să protesteze în numele membrilor români împotriva fixării pe a doua zi de Paști a adunării congregației, făcându-se astfel cu neputință, participarea la congregație a atâtor membri români, între cari mulți preoți etc., cerând totodată, ca pentru acest motiv, precum și pentru motivul că proiectul de împărțire a comunelor în circumscripțiile de votare nu a fost comunicat membrilor congregației înainte nici măcar aceluia, cari s'au adresat mai de aproape — a cerut să se amâne adunarea de azi și să se statorească deodată cu comunicarea planului de împărțire un nou termen pentru congregație.

Proiectul de rezoluție prezentat de părintele Roșian este următorul:

Având în vedere, că adunarea prezentă este convocată pe a doua zi de Paști a celor de ritul grecesc, când mulți membri ai congregației sunt împiedecați prin funcțiunile lor oficioase a lua parte la această ședință.

Având mai departe în vedere, că planul de împărțire a cercurilor de votare nu numai n'a fost comunicat cu membrii congregației, ci n'a fost împărțit nici măcar aceluia, cari s'au interesat în mod privat și particular de el și astfel membrii congregației nu sunt în poziția de a delibera cu deplină cunoștință de cauză în această chestie, propun ca ședința de azi să se amâne și să se defigă deodată cu comunicarea planului de împărțire un nou termen pentru congregație.

Acest proiect de rezoluție comitele supremi nu l'a admis nici la discuție, nici la vot, sub pretextul, că regulamentul intern nu admite discutarea unor propuneri de atare natură și a deschis dezbaterile asupra obiectelor puse la ordinea zilei.

La punctul al doilea din program a luat cuvântul d. Dr. Iuliu Maniu, arătând marea nedreptate ce s'a făcut prin noua lege electorală mai ales părților ardelenene ale țării, în special comitatului nostru, unde avem azi numai 4 cercuri în loc de 7 — șapte — de până acum. Împotriva acestei distribuiri injuste a cercurilor ardelenene, cari nedreptătesc populația rurală mai ales poporul românesc din acest comitat d. Dr. I. Maniu ridică protest și propune, ca congregația să-și însușească acest proiect înaintându-l guvernului.

Trecând la circumscripțiile de votare d. Dr. I. Maniu arată în special împărțirea nedreaptă a acestor circumscripții și prezintă următorul proiect de rezoluțiune:

Congregațiunea comitatensă își exprimă regretele, că prin nouă împărțire a cercurilor electorale s'au nesocotit interesele politice a părților Transilvănene reducându-se numărul cercurilor electorale din Transilvania, regretă și desaproabă, că cercurile electorale din comitatul Albei-inferioare s'au redus în mod injust și nedrept și s'au arondat în mod cât se poate de meșesugit anume în scopul, ca să se reducă influența politică a țărănimii rurale și în special a poporului românesc din acest comitat, iar în ce privește împărțirea cercurilor de votare propune, să fie îndrumată conducerea comitatensă să prezinte un proiect motivat întru toate corespunzător cerințelor juste și dispozițiilor legale.

Deschizându-se discuția asupra acestui proiect de rezoluțiune, protonotarul comitatensă și avocatul Dr. Müller propune să se respingă rezoluția, iar președintele partidului independist Fogarasi Albert se alătură proiectului de rezoluțiune în ce privește propunerea de a se amâna deliberarea privitor la obiectul pus la ordinea zilei.

D. Dr. Iuliu Maniu reflectând antevorbitorilor arată, că în cazul concret s'a comis ilegalitatea, că d. vicecomite nu a fost aplicat nici măcar pe cale privată să comunice proiectul de împărțire a cercurilor de votare sub pretextul, că acest proiect constituie un secret oficios.

Vicecomitele recunoaște adevărul acestei afirmații și în perplezitatea sa s'a silit a atrage atențiunea publicului dela meritul chestiei prin un atac vehement îndreptat în contra dlui Dr. Iuliu Maniu, pe care însă în urma protestului energic ridicat de d. Dr. Iuliu Maniu, a fost silit în plenul ședinței momentan să și-l retragă.

După o discuție mai lungă comitele suprem, partea întâi a proiectului de rezoluțiune nu a admis-o la vot, iar asupra părții a doua admitând votarea, aceea a rămas în minoritate.

La dezbaterile speciale a proiectului pentru împărțirea cercurilor de votare au luat cuvântul dintre Români d. canonic Dr. Izidor Marcu și avocatii Dr. I. Maniu și Dr. I. Morariu. În butul tuturor argumentelor aduse de oratorii români, congregațiunea comitatensă a primit en bloc propunerea comisiei permanente privitoare la împărțirea cercurilor de votare.

Boala Impăratului.

Arad, 23 Aprilie.

Starea sanitară a Impăratului azi iar s'a agravat. Speranțele de ieri nu s'au îndeplinit. Ieri se spunea chiar, că bătrânul monarh în curând va putea să părăsească oada și medicul Ortner își va sista vizitele la Schönbrunn, arhiducele Francisc Salvator a plecat ieri la Wallsee și arhiducesa Valeria a fost ieri seara la teatru. Din toate acestea publicul a prins nădejdea că moșneagul Impărat se apropie de vindecarea desăvârșită.

De ieri până astăzi însă situația s'a schimbat spre rău. Azi diagnoza medicilor a fost neliniștitoare. Impăratul a avut noaptea rea. După culcare a adormit numai decăt, dar spre mezul nopții a început să tusească și n'a mai putut dormi toată noaptea. Impăratul s'a sculat la orele 4 și un sfert. Era obosit și rău dispus. La opt dimineața a primit pe mareșalul de curte prințul Montenuovo, apoi pe aghiotanții contele Paar și baronul Balfras, în urmă pe șeful cabinetului Schiessl. Vremea e mai rea, decăt ieri și asta îl

Impresionează vădit foarte neplăcut pe bătrânul monarh. E vânt, cerul e noros.

Azi medicii nu au dat buletin, dar oficioasele au adus totuși două comunicate despre starea augustului bolnav. Comunicatul prim a fost pesimist și a produs dureroasă senzație în capitală. Al doilea comunicat a fost mai liniștitor, dar se crede că adevărul curat se cuprinde în cel dintâi.

Boala împăratului e foarte cerbicoasă. Avem de a face cu catar rezistent, care evidențiază simptome îngrijorătoare. Tusa nu mai conține, disolvarea ei se face foarte anevoios. Funcționarea cordului și a rinichilor e normală. Pe medicii îi neliniștește mai ales constanța ireducibilă a catarului și a simptomelor de inflamație. Cu toate acestea nu este motiv de desperare. Criza, ce e drept, n'a trecut încă, dar se speră, că organismul puternic al monarhului va rămâne și de astădată invingător.

Piesele teatrale ungurești la modă în străinătate.

În capitalele Europei și — după ele — în orașele de a doua mână se dau în timpul din urmă multe piese scrise de autori unguri — mai bine zis de evrei maghiarizați. Pentru cel neinițiat în cauză succesul acesta „mare” este a se atribui spiritului literaturii ungurești moderne, genialilor autori, etc. etc. Cel puțin așa scriu jurnalele și revistele ungurești! Iată ce declară d. e. într'un articol de fond „Az érdekes újság” (foaia interesantă) în numărul său de Crăciun 1913: „Adevărații ambasadori ai maghiarismului n'au să se caute acolo unde se îndură ministrul de externe, în urma jocului său diplomatic, să ne aleagă câte un loc, ca să fim reprezentați în diferitele state.. Adevărații mari ambasadori ai maghiarismului sunt: scriitorii și artiștii.. Astăzi s'a schimbat situația și abia dacă există neam, luând în considerare pe cel francez, pe cel englez și pe cel german, abea dacă există neam, care să aibă în străinătate ambasadori atât de bine acreditați, ca maghiarimea. E de ajuns să înșirăm chiar și numai numele lor.

Pe terenul literar se manifestă între adevărații ambasadori ai maghiarismului: *Bródy, Molnár, Lengyel, Heltai, Biró*, ale căror piese anunță lauda geniului unguresc tot atât de bine în Viena, Berlin, Paris, Londra, Petersburg, Stockholm și Roma, ca și în New-york și în Tokio. Pe terenul muzical *Lehár, Kálmán, Labók, Dohnányi, Lengyel, Geyer, Vecsey*.. în muzică *Szinyei-Merse, Rippl Rónai, Kernstock, Fényes, Ferenczy*..”

Nu e locul aici să discutăm prestațiunile ungurești (!) ale lui *Lehár, Rippl-Rónai* sau *Kernstock* — vom vorbi însă despre felul cum s'au lansat în capitalele Europei ungurii neași *Bródy, Molnár, Lengyel*.

Știm că „Az érdekes újság” e întemeiată de „Pesti Hirlap”. Cu asta am spus destul, ca publicul nostru să fie informat pe deplin. Să vedeți procedeele celor dela „Pesti Hirlap” și al consorțiului lor *ghesettăresc*, când e vorba să „lanseze” celebritățile lor pe scenele teatrelor străine. O să arătăm și voci de presă germane, imparțiale, ca să se vadă de ce calibru sunt mult trâmbițatele capodopere ungurești.

În numărul 3 al revistei celei mai de seamă teatrale din Germania: „*Bühne und Welt*” (Scena și lumea) publică Paul *Schulze Berghof* un articol elocvent împotriva invaziunii streine pe scenele germane și demască publicația de speculație ordinară „*Ungarische Theaterkorrespondenz*”. Această „corespondență teatrală ungurească” a început să apară din 15 August

1913 și vrea să „informeze întreaga strălăta-tea despre evenimentele teatrale ungurești”. „Corespondența” aceasta își oferă serviciile *gratuit*, numai ca publicul german să dea atenție „invaziunii dramaturgiei ungurești”. Într'o limbă germană detestabilă declară redacția „corespondenței” că va trimite revista tuturor *gratuit*, necerând în schimb altceva, decât ca articolele și știrile ei să aibă citatul: din „corespondența teatrală ungurească”.

Acum ne putem noi prea bine închipui cum va lansa „corespondența” pe „maarii” echilibriști ai frazei: *Bródy, Molnár, Lengyel* etc., cărora nu le arde de artă curată, ci — numai și numai de umplerea chimirului propriu.

Iată verdictul just al scriitorului articolului citat: „...nu e vorba de propaganda în artă a unui spirit mai bun, mai sănătos și mai robust, de propaganda și de introducerea artei din străinătate, nu e vorba de opere, cari tratează despre ce e mai curat și mai înalt în omenime — ci e vorba despre nește prestațiuni submedice ale scrisului, de lucrări pline de senzații *perverse* și de un spirit *dissolvant*, cari speculează la instinctele cele mai josnice ale *maselor* și cari vânează numai și numai după senzație și după gheșeft, cu orice preț. De categoria aceasta este marfa teatrală ungurească contrabandată până acum peste graniță pe scenele noastre. Nu aflăm nici un singur autor remarcabil, nici unul, căruia să nu-i putem pune noi față 'n față o duzină, autori proprii, mai buni, cari să ne ofere fructe mai frumoase și mai nobile”.

Ca să se vadă ce anunță noua revistă teatrală nemțească-ungurească, iată câteva nume celebre, pe cari vrea să le facă cunoscute străinătății: *Kádár, Mohácsi, Korcsmáros, Krudy, Balázs, Márkus, Guthi Soma, Leitner, Hervay, Timár, Garvay, Bosnyák*. Despre fiecare are să ne spună ceva „corespondența”. Unul compune o operetă, altul a început o comedie, pe care *va înainta-o* teatrului național din Budapesta, altul se întoarce din America cu o piesă nouă..

„Ai naibii oameni trebuie să fie și scriitorii ăia unguri!” exclamă *Hermann Kessler* în Nr. 11 („*Bühne und Welt*”) din anul acesta (1914). Ai naibii oameni, cărora li se iau în primire (ceea ce nu i se întâmplă nici chiar lui *Gerhart Hauptmann* la noi!) piesele teatrale, încă *înainte* de a le fi isprăvit! Și așa mai departe, cu aceeași îndreptățire de a persifla tendințele de a se umfla ale brotacului de baltă.

Ce e mai hazliu în cazul acesta este că reprezentațiile trupelor străine, date în Budapesta — sunt urmărite cu mare dușmănie de presa arhișoviniștă. Nimic nu le place ungurilor din Budapesta ce nu sună ungurește — lor, cari se laudă cu europenizarea artei lor!

Se știe că statul nostru zidește un nou teatru național *unguresc* în Budapesta, cu multe milioane din bugetul țării noastre.

„Huncut”-ul de neamț a trebuit să-și vâre coada și la teatru național unguresc! Inchipuiți-vă! În 1849 s'a jucat *nemțește* pe scena teatrului național unguresc! Ce amărăciune în inima unui ungur adevărat!

Palásthy Géza publică în „*Vasárnapi újság*” (No 9, 1914) două faximile după programele nemțești de pe atunci. Iată o parte din textul explicativ:

„De edificiul vechiului „teatru național” se leagă legenda, că pe scena aceasta *nu* s'a jucat într'altă limbă decât în limba ungurească în decursul celor șaptezeci de ani, cât timp s'au dat reprezentații acolo. De sigur nu cunoaște generația de astăzi faptul istoric, că legenda aceasta s'a prefăcut în nimic încă înainte cu șizeci și patru de ani, fiindcă în 1849 s'au dat în „teatru național” douăzeci și șapte de reprezentații în limba nemțească”.

„...lovitura aceasta a primit-o „teatru na-

țional” după înfrângerea luptei pentru libertate....” În 9 August (1849) a răsunit pentru întâia dată vorbă nemțească pe scena „teatrului național”.

„... (Afizele acestea) ne povestesc despre *cele mai triste 27 de zile* ale „teatrului național” — o poveste interesantă și *tristă*”.

Va să zică limba germană pe o scenă ungurească — o rusine pentru aceasta!

Și mai caraghios e când te gândești că teatrul unguresc, care e de ieri-alaltăieri, a crescut (*dacă* a crescut!) sub aripele ocrotitoare ale germanilor.

Chiar reprezentatia de *gală*, la deschiderea teatrului din Budapesta — a teatrului a cărui soartă o deplânge *Palásthy Géza*! — a fost o manifestație a doi străini. În 9 Febr. 1812 s'a *inaugurat* „teatru național” *unguresc* cu piesele festive: „*Regele Ștefan*” și „*Ruinele Atenei*”. Textul „*Ruinelor Atenei*” l-a scris — *Kotzebue*, iar muzica, alt străin, *Ludovic de Beethoven*.

Mă mir că nu s'a cutremurat edificiul de revoltă, când a auzit prestațiunile odioșilor venetici!

Să vede că — drept recompensă! — aleargă acum *Biró* și *Bródy* și *Lengyel* și *Molnár* cu lascivitățile și jongleriile lor teatrale prin Germania, cerând favorul străinătății urgisite..

H. P. P.

Ședința camerei.

Domnul Dr. Alexandru Vaida-Voevod s'plonțat de agentul provocator *Duliskovici*.

(Prin telefon.)

Ședința de azi a fost deschisă de către președintele *Beöthy* dcabea după orele 11 înainte de amezi pe lângă un desinteres general al puținilor deputați prezenți. Dintre deputații români e de față d. *Dr. A. Vaida-Voevod*.

Președintele deschizând ședința prezintă camerei scrisoarea primului ministru, prin care aduce la cunoștință că M. Sa a convocat delegațiunile la Budapesta pe ziua de 28 Aprilie.

Trecându-se la punctul prim al ordinii de zi au fost aleși membri în comisiile. După alegere ședința a fost suspendată pe timp de un pătrar de oră, în care vreme s'au constituit comisiile.

Continuându-se ședința au fost aleși membri în juriul de incompatibilitate.

La ora 1 camera ia în desbatere proiectul de budget. Raportorul *Loránd Hegedüs* face cunoscut pe larg proiectul, apoi la orele 2 președintele suspendă ședința pe timp de două ore. Ședința se redeschide însă deabia la orele 5 fără un șert, când ocupă scaunul prezidențial noul vicepreședintele *Simoncsi*. Continuându-se desbaterea proiectului de budget ia cuvântul deputatul român d. *Dr. Alexandru Vaida-Voevod*.

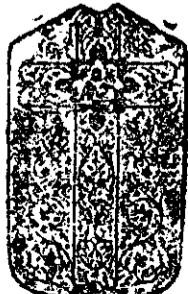
Dr. Alex. Vaida-Voevod își începe discursul spunând cu ironie la adresa opoziției, că el a rămas acum singurul reprezentant opozițional în cameră, nevoind opoziția maghiară să-și implinească acum datoria, ci numai în delegațiuni. Deputații naționaliști duc lupta afară de parlament pentru sufragiul universal căci ei n'au nici un reprezentant în delegațiuni.

Opoziția maghiară răspândește rusofilismul în adunări populare. Dacă aceasta ar face-o un nemaghiar, de sigur ar fi numit trădător de patrie. Independenții au cauzat prin atitudinea lor că s'au pierdut simpatiile României și Serbiei, iar acum tot ei provoacă și pierderea simpatiilor Germanilor. Accentuiază necesitatea sporirii armatei. Declară în numele partidului național român că nu primește bugetul.

Rétay și Benedek

BUDAPEST IV., Váci-utca 59.

Aranjamente pentru biserici, odăjdii, prapori și steaguri :: Altare, amvoane, mormântul Domnului și aranjamente complete pentru biserici.

Firma se recomandă mai cu seamă pentru renovarea, vopsirea și aurirea altarelor și pictarea bisericilor, cari lucrări le execută cu meseriași specialiști în această artă. Dintre lucrările executate, cari au aflat cea mai deplină recunoștință sunt: Aranjamentul complet al bisericii noi din *Segedin-Bokus*, al bisericii minorităților din *Arad*, pictarea și aranjarea mănăstirilor din *Mariasasvár* și *Mariaradna*, a bisericii din *Beregsas* și altarul principal, comandat de comisiunea pentru monumente de artă din *Szepesútörtökhegy*. :: Cu planul și preliminar de spese stăm la dispoziție gratuit :: Trimitem expert pe șosele noastre. H. 1194

Contele Ștefan Tisza dorește să-l răspundă pe scurt dlui Dr. Vaida-Voevod. Primul ministru declară că e de o părere cu dl Vaida privitor la propaganda rusofilă, ce o face opoziția maghiară. Va vorbi despre aceasta mai pe larg în delegațiuni. Românii nu sunt considerați ca cetățeni de al treilea rang. Românii le merge în Ungaria cu mult mai bine decât în România și Rusia. Nu e adevărat că armata e slabă cum se afirmă de către unii. E curios însă — continuă contele Tisza — că chiar d. Vaida vorbește despre rusofiliism, care a stat în legături cu frații Gerovsky.

Dr. Vaida-Voevod: Voi răspunde.

Contele Tisza: Mă voi bucura de aceasta.

Dr. Al. Vaida-Voevod: Respinge afirmația că ar avea legături cu frații Gerovsky. Cu unul dintre aceștia s'a întâlnit o singură dată, iar cu al doilea de vre-o trei ori. Dacă contele Tisza ar ști despre ce a vorbit cu ei, desigur că nu ar fi amintit aceasta chestie. Petrecând în Karlsbad i s'a prezentat un tânăr cu o scrisoare dela Gerovsky. Acest tânăr îi vorbea mult despre situația Rutenilor și despre Ruși. Oratorul i-a răspuns însă întotdeauna că nu vrea să audă despre Ruși, privitor la Rutenii din Ungaria stă bucuros de vorbă cu el. Tânărul care umblase des la locuința oratorului, s'a descoperit mai târziu că e organizatorul procesului de schismă intentat împotriva Rutenilor, detectivul poliției de graniță, Duliskovici. Oratorul cere dela primul ministru ca să fie confrontat cu detectivul Duliskovici.

Contele Ștefan Tisza: Scrisoarea lui Gerovsky voi citi-o în ședința de mâine.

Dr. Vaida-Voevod trage la îndoială că primul ministru ar cunoaște conținutul acestei scrisori, fiind originalul în posesiunea lui și astfel nu poate fi vorba decât despre o falsificare.

Mai vorbește apoi la proiectul de buget de deputatul guvernamental Scitovszky vre-o două ore, declarând că primește bugetul.

Camera votează în general proiectul.

La desbaterea în special raportorul Beöthy face cunoscut bugetul ministerului de interne. La orele 8 fără un sfert se închide desbaterea bugetului pentru ca să se continue în ședința de mâine.

Președintele camerei propune ca în ședința de mâine să fie aleși membrii în delegațiuni. Ședința de azi s'a terminat la orele 8 seara.

Știrile zilei.

Războiul american.

— Paris. — Lui Newyork Herald i se telegrafiază din Mexiko-City: Poporul capitalei a primit pe Huerta cu mari ovațiuni. Huerta a ținut manifestanților un discurs în care a zis:

— Răspunderea pentru situațiunea de azi o are guvernul american. Mexico a făcut totul pentru încumjurarea dușmănilor. În vreme de trei săptămâni avem o armată de patru milioane soldați. Mexico va ști să-și apere suveranitatea și independența, de-ar trebui să poarte resbel chiar și 25 de ani.

Chihuahua. — Generalul Caraura, conducătorul răsculaților mexicani, cari luptă în contra lui Huerta, a declarat că Statele-Unite sunt în mare rățăcire, dacă cred, că procedura lor află complăcerea revoluționarilor, contrari lui Huerta. Statele-Unite susțin, că atacul lor e îndreptat împotriva persoanei lui Huerta, dar întreg poporul mexican consideră procedura Americanilor ca dușmănoasă statului mexican.

Londra. — Lin Newyork se telegrafiază: Tunurile flotelor unite a lui Badgar și Fletcher au început să bombardeze casele din Veracruz, din cari soldați mexicani au tras focuri asupra mateloților americani. Bombardarea s'a început la orele 8 dimineața. Au fost uciși peste 150 de soldați mexicani. Generalul Maas, comandantul trupelor mexicane din Veracruz, a dispărut. Se crede că s'a refugiat dimpreună cu familia sa. Orașul Veracruz este deja total în mâinile Americanilor.

Frankfurt. — Corespondentul ziarului „Frankfurter Zeitung” scrie din El Paso: Aflu că generalul Caraura este gata a lupta împreună cu

Huerta. Caraura a provocat pe plenipotențiarul diplomatic al Statelor-Unite să intervină la Washington pentru încetarea imediată a dușmănilor și pentru retragerea trupelor americane de pe teritoriul mexican, căci în cazul contrar poporul întreg se va scula împotriva Statelor-Unite.

Washington. — Generalul Caranza, unul dintre conducătorii revoluționarilor împotriva guvernării lui Huerta s'a adresat către președintele Wilson cerând ca să încete imediat ostilitățile căci în caz contrar întreg Mexicul până la ultimul om va fi constrâns să intre în războiul neegal.

Caranza aduce la cunoștință președintelui Wilson că încă pe când congresul uniunii nu-și dăduse aprobarea pentru demersul armat împotriva lui Huerta, pentru incidentul din Tampico trupele americane au început ostilitățile împotriva Veracruzului.

Washington. — După știrile sosite, azi după amezai trupele generalului revoluționar Caranza s'au împreunat cu trupele lui Huerta. Știrea a produs mare panică în Washington.

Intrevederea împăratului Wilhelm cu țarul Rusiei.

Frankfurt. — „Frankfurter Zeitung” anunță că împăratul Wilhelm se va întâlni cu țarul Rusiei în cursul acestei veri în apele finlandeze. Dela locurile competente se desminte însă aceasta știre.

Baronul Géza Fehérváry în agonie.

Viena. — Neues Wiener Tageblatt și Extrablatt aduc știrea, că comandantul gardei imperiale, baronul Géza Fehérváry, fostul șef al guvernului numit „darabant” e în agonie. Membrii familiei au sosit aproape toți în Viena. Catastrofa se așteaptă în fiecare moment.

Diferende diplomatice.

Berlin. — „Berliner Zeitung am Mittag” are informația că tripla antantă a respins categoric cererea Italiei, referitor la retrocedarea Dodecanesului Turciei și ca insula să rămână sub protectorat italian.

Roma. — La dorința guvernului Italia nu va ridica nici o pretențiune asupra Dodecanesului. — Face senzație faptul că pe când Italia a trimis o notă Greciei să părăsească Albania de sud, pe de altă parte Austro-Ungaria a intervenit energic la domnitorul Albaniei să satisfacă pretențiunile epiroților.

Seminar român gr. cat. în Oradea-mare.

Oradea-mare. — În Iunie a. c. se va pune piatra fundamentală a unui seminar gr. cat. român în Orade. Cunoscându-se șicanele la cari au fost expuși clericii români în seminarul romano-catolic de aici, zidirea acestui seminar se va face în cel mai scurt timp posibil. Bihorul românesc și împrejurimile amenințate vor primi un focar de lumină dătătoare de viață.

„Domnul Notar” și poliția din Brașov.

Brașov. — Poliția de aici primind ordin să confişte piesa „Domnul Notar” și-a făcut apariția la librăriile românești, unde n'a mai aflat însă nici un singur exemplar din această piesă care a avut cel mai mare succes de librărie ce s'a putut închipui.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 23 Aprilie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță scăderea temperaturii, în unele locuri ploi cu tunet.

Prognostic telegrafic: vreme schimbătoare mai târziu rece.

Temperatura la amiază a fost: 20.4 C.

„DOMNUL NOTAR” ȘI SLUJBAȘII DIN BRAD AI ADMINISTRATIEI. Din Brad ni se scrie: În a treia zi de Paști, slujbașii administrației și-au făcut apariția în librăria „Minerva”, pentru a confişca piesa „Domnul Notar”.

Conducătorul librăriei și-a exprimat regretul că deși i se cere zilnic această falmoasă dramă nu mai are nici un exemplar.

Desvălirea bustului lui Ion Russu-Șirianu. În 3 Maiu n. — după cum am anunțat — se va desvăla la Șiria (com. Arad) bustul regretatului ziarist Ion Russu-Șirianu.

După cum suntem informați, va veni multă lume la această sărbătoare. Și-au anunțat participarea și mulți frați de peste munți, cari vor avea în 3 Maiu prilejul să ne vadă vum ne știm manifesta noi recunoștința față de un dispărut, care a știut cum să fie român și a știut să fie muncitor cum se cade.

Procesul nostru pentru apărarea armatei române. Astăzi înainte de amiază s'a desbătut în fața tribunalului din Arad procesul de calomnie intentat ziarului nostru de Papp János, care astăvară pe timpul campaniei românești în Bulgaria, ca trimis al unor ziare maghiare a atacat violent armata română în corespondențele sale — pentru care a fost înfierat în ziarul nostru.

La sentință nu s'a ajuns, deoarece diferendul s'a aplanat mai înainte. Papp János a declarat că nu a avut intențiunea de a bârbi armata românească și că cele două luni petrecute în România sunt zilele cele mai plăcute din viața sa.

D. Const. Savu, redactorul responsabil al „Românului” în schimb a retractat expresia vătămătoare, amintite în actul de acuză, adresat persoanei acuzatorului în articolul amintit.

În consecință procedura a fost sistată. Corespondentul nostru de redacție însă la ieșirea din sală nu a voit să primească mâna întinsă spre păcare a acuzatorului pocăit.

Eșuarea înrudirei greco-române. Ziarul de la Ivard „Az Est” din Budapesta tipărește azi pretinsă corespondență a raportorului ei din București. Spune, că căsătoria proiectată între dionchiul grec și printesa Elisaveta a României a eșuat. Grecia ar fi supărată, pentru că regele Carol al II-lea mai ales regina Carmen Sylva sprijinește cu mare ardore pe domnitorul Albaniei prințul Wied, care este dușmanul firesc al Greciei. După potrivă în România s'a produs enormă iritație împotriva Grecilor pentru masacrele dela Corfu. Regina Carmen Sylva ar fi mai ales în contra căsătoriei și din pricina asta ar fi avut loc scene furtunoase între dânsa și soția moștenitorului român. În sfârșit însă regina Carmen Sylva a reușit să dispună și pe printesa Elisaveta în contra căsătoriei cu moștenitorul tronului elen. Zice că pentru ziua de azi a fost așteptat prințul George al Greciei la București, dar vizita nu s'a făcut, ceea ce ar dovedi mai presus de orice că proiectată căsătorie nu se va realiza.

Dăm știrea aceasta cu toată rezerva și în răspunderea pentru dânsa o lăsăm ziarului „Az Est”.

Prietenie româno-sârbească. Din Belgrad se anunță: A treia zi de Paști a sosit în oraș reuniunea română de cântări „Armonia” din Craiova, care a concertat în teatrul național. Oaspeților români s'a făcut o primire splendidă: peste 20 mii persoane le-au ieșit întru întâmpinare la gară. Cei care se au arborat drapelul sârbească și românescă reuniunea a intrat în oraș în aclamațiile multor orchestre militare cântau imnul național românesc. Presa sârbească salută cu entuziasm pe oștenii români și face apologia prieteniei româno-sârbești.

Regele Angliei în Paris. Ziua de ieri a avut loc ziua convorbirilor diplomatice ale lui Sir Edward Grey cu cei mai de seamă bărbați de stat francezi și străini. Intre cei din urmă se numărau

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod

CLUJ—KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plățiri în rate favorabile,

Ordinează ziua întreagă,

(97-)

și ambasadorul rus la Paris, G. Iswolsky, care împreună cu ambasadorul englez Bertie a conferit cu Grey și a fost primit și în audiență de regele George. Această știre capătă importanță căci candidatura lui Iswolsky pentru postul de ambasador în Anglia e privită ca un secret public.

Dacă până acum cercurile conducătoare din Londra și-au dat silința să-l rețină cât de mult posibil la postul său pe actualul ambasador rus la Londra, d. Benckendorff, se pare în ultimul timp că s'a format acolo o atmosferă favorabilă lui Iswolski.

Părechea regală a luat ieri parte la trecerea în revistă a trupelor în Vincennes, unde a fost primită la sosire cu entuziaște ovatii.

Cu această ocazie președintele Poincaré a conferit ordul Legiunii de onoare steagurilor școlii politehnice și școlii de război din Saint-Cyr. Parada s'a terminat cu defilarea trupelor.

Marea mulțime care a fost de față a izbucnit într-o furtună de aplauze.

După întoarcerea dela Vincennes părechea regală a fost primită la magistratul comunei Paris. În numele orașului i s'a predat familiei regale bogate cadouri.

Perechea regală s'a întors la orele 6 și 10 minute la ministerul de externe. Președintele Poincaré și dna, cari i-au însoțit s'au întors la Palais Elysée.

Perechea regală a dat la ambasada engleză un dîneu de gală în onoarea președintelui Poincaré, la care a luat parte suita regală și a președintelui, corpul diplomatic, membrii guvernului și alte personalități.

Asociația studenților slavi de sud. Societățile studenților slavi din Praga și Viena au hotărât ca toți studenții slavi de sud să se unească în o sigură asociație mare, care va purta numele „Jugoslavia” (Tinerimea slavă) și începând cu luna viitoare va scoate sub această denumire și un ziar în Zagrab. Asociația are de scop unirea culturală și socială a Slavilor de sud — lăsând pentru viitor chestiunea unirei politice.

Puterea armată pe timp de război: a Rusiei e de 4 mil. 600 mii oameni, a Franței 2 mil. 350 mii, a Angliei 1 milion, a Germaniei 3 milioane, a Italiei 1 mil. 100 mii, a Austro-Ungariei e de un milion și 900 mii oameni.

Misiunea spaniolă la regele Carol. În discursul șederii în București a misiunii spaniole, a avut loc un călduros schimb de telegrame între regele Carol și Alfonso.

Erupția vulcanului Etna. Din Roma se anunță, că Etna e în plină erupție. Din crater se înalță uriașe coloane de fum, împreunate cu ploae de cenușe.

Urmările unei critici. Din Roma vine știrea, că în lăsamântul cardinalului Rampolla s'a aflat un număr foarte mare de scrisori trimise cardinalului de către contesa Pallavicini — presidenta reuniunii femeilor catolice din Milan. Scrisorile contesei cuprind o seamă de critici aspre la adresa Vaticanului și de aceea s'a făcut încercarea, ca ea să se retragă din această demnitate.

E întrebare însă, dacă se va învoi contesa la acest pas. Contesa Pallavicini desminte știrea adusă de unele ziare, că ea ar avea de gând se publice scrisorile cardinalului Rampolla.

Stil vechiu și stil nou românesc. Caracterul tuturor produselor industriei noastre naționale depinde ca și peste tot industria de artă, de materie, compoziție și ritm.

Compoziția are a se acomoda materiei, și în compoziție are a se manifesta ritmul. Această legătură strânsă între cei trei factori principali se manifestă în toate produsele industriei noastre naționale. Suntem obișnuți a

aduce și ea explicație întregului fenomen al nostru. Incontestabile sunt însușirile artistice ale țăranelor noastre dar eu cred că mai ușor se explică stilizarea, gradul mare de abatere întru acomodarea cerințelor stilare ale materiei, cu distanța dintre modul realist de a observa, și abilitatea de a exprima.

Modul de a observa a țăranelor e realist, b. o. păstorul care-și cunoaște aparte fiecare oale cu toate că păstorește câteva sute, și cu toate că ochiul nostru nu va putea descoperi nimic caracteristic. În artă, unde are a-și intrupa impresiile devine deodată necredincios modulul de a observa și începe a stiliza.

La aparență o disarmonie! Explicația o găsim însă ușor. Țăranul nu reproduce decât motive bine cunoscute, pe cari le are întipărite și nu-l conturbă astfel nici năzuința de a copia modelul din natură detaliu după detaliu, nici fantazia cu care ar fi să înlocuiască verigile ce lipsesc din lanțul necomplet al impresiilor. Greutățile tehnice cu cari țăranul nostru nu se poate lupta, schimbă la intruparea impresiilor tot caracterul produselor.

Față de materie și greutatele tehnice țăranul pierde stăpânirea peste impresii cari devin de acum neclare. El se acomodează de silă materiei pentru că nu se poate lupta cu ea — și aci zace chiar în această acomodare una din primele virtuți ale industriei noastre naționale. Cele spuse până aci se referă natural numai la arta creatoare și nu la arta care se reduce numai la reproducere sau la combinarea motivelor reproduce și este un moment de mare importanță pentru dezvoltarea în viitor a artei noastre naționale. Noi am acceptat b. o. în general ca motive decorative curat românești, motivele de ordin geometric și combatem strâns „corcirea” artei naționale cu motive naturaliste. Bănățul e pămăntul clasic unde se poate studia și cunoaște această „corcire” care nu este altceva decât un paș pe pipăite făcut, încă prin întunec în arta țăranelor noastre.

Toate curentele noul își au și devierile lor triste și astfel până vom ajunge la ceva cristalizat nu ne putem exprima și în special eu nu citez să mă exprim așa ușor față de această „corcire” în care eu văd o apropiere spre realism ușor explicabilă prin cele de mai înainte. Țăranul vede realist, cunoștințele mai avansate și instrumentele mai perfecte de azi îl fac posibilă o apropiere mai mare spre naturalism. Se naște numai întrebarea, dacă va ține cont țăranul și de aci înainte când va trebui s'o facă conștient, de cerințele stilare ale materiei — și aci e punctul unde își are cuvântul artistul cu pregătiri, sprijinit de intelectual — așa îmi închipui eu o nobilitare și o dezvoltare a artei noastre naționale, care să devie un factor viu și nu prin declararea oficială a unor motive cari înseamnă un trecut frumos, dar pun stavilă unei dezvoltări avântate, în spiritul secolului nostru agitat.

În viață nu există stagnare și nici arta noastră națională nu va putea rămânea la punctul de dezvoltare până unde au adus-o strămoșii noștri. Pașul trebuie făcut! La toamnă cred că voi putea reveni pe larg asupra chestiei. — *Al. G. Iorga.*

Cum și-a câștigat Mark Twain cei dintâi creștari. Cunoscutul umorist american, Mark Twain după cum scrie revista londoneză „Tit-Bits” a fost întrebat într-o zi de prietenii săi, dacă își mai aduce aminte de cei dintâi creștari ce i-a câștigat singur. „Da”, răspunse Mark Twain „umblam pe atunci încă la școală și îmi este o amintire foarte dureroasă. Există o dispoziție în regulamentul școlii noastre, că fiecare elev, care își murdărea pulțul cu cerneală sau și-l tăia cu cuțitașul, era disciplinat în fața întregii clase sau avea să plătească o pedeapsă în bani de 5 dolari. Afară de aceasta mai exista și bastonul de trestie. O știam aceasta foarte bine, pentru că îi făcusem deja cunoștința: era suficient de aspră. Într-o zi am fost silit să-i spun tatălui meu, că am călcat regulamentul și trebuie să aleg acum între pedeapsa cu bani sau să primesc o bătaie zdravănă înaintea celorlalți elevi. „Sam”, zise tatăl meu „ar fi prea jignitor ca numele nostru să fie necinstit în fața întregii clase; voi plăti deci pedeapsa. Dar de aceea totuși nu doresc ca tu să ai vre-o pierdere: vină deci puțin până sus...” Cu câteva minute mai târ-

ziu mă scoborâi cu un simțământ foarte neplăcut în spate și cu cei 5 dolari, iar deoarece am fost acum odată pedepsit și mă deprinsesem cu acest simțământ m'am hotărât să mai primesc și bătaia în fața clasei.

Aceasta am și făcut-o și așa câștigai 5 dolari.

Aceștia au fost cei dintâi bani pe cari i-am câștigat în viață!”

Lăsamântul lui Fragson. Din Paris se anunță, că în „Hotel des Ventes” s'a licitat ieri lăsamântul regretatului artist Fragson care după cum se știe a fost împușcat de tatăl său. Prietenii fără număr ai regretatului artist au fost de față. Lăsamântul, afară de mobile și de haine, numără și o seamă de opere de artă. În întregime lăsamântul lui Fragson a fost licitat cu 10,770.

Locuința lordului Byron în Roma. În una neobositelor cercetări despre șederea lordului Byron în Italia s'a putut în sfârșit stabili care a fost locuința din Roma unde a staț el în exilul lui voluntar. A trebuit multă vreme până să se afle locuința marelui nemulțumit, căci din cauza relațiilor cu familia sa, el nu și-a dat niciodată adresa exactă a domiciliului. S'a ajuns la aflarea locuinței lui, prin o scrisoare de bancă pe al cărei revers era scris: Remisă lordului Byron, Piazza di Spagna 66. Din registrele bisericii Sant' Andrea delle Fratte se poate stabili, că numarii acestei părți a pieței spaniole, unde a locuit Byron nu s'au schimbat de loc dela 1816, și așa casa număr 66, unde a locuit marele poet englez, după împrejurările de azi e o biată casă modestă, cu trepte înguste și odăi scunde.

Colonia engleză din Roma a și format un comitet pentru a însemna prin o tablă de marmură amintirea, că acolo a trăit o vreme cel mai mare geniu poetic, care a trecut vreodată pe pământ.

Dr. Sever Miclea avocat anunță că și-a mutat cancelaria advocațională pe strada József főherczeg sub Nr. 18 pe partea și în apropierea bisericii lutherane.

x Trăsuri pentru copii, trăsuri de mână, scaune pentru copii, foarte ieftine la firma Hegedüs. (He 1891).

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. Preț 2 coroane. Pregătește și expediază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (MI 1621)

Cronica socială.

Serbările dela Caransebeș. Programul celor două serate artistice aranjate Duminecă în 13/26 și Luni în 14/27 Aprilie 1914 în Caransebeș.

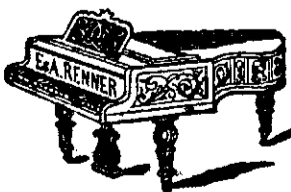
Duminecă seara, începutul la 8 ore: Bures: Poutpouriu românesc executat de orchestra militară. Rossini: Cavatina din „Semiramis” cântată de dna Elisabeta Jurca. Suppé: Ouvertura din op. „Banditenstreich” executată de orchestra militară. C. Porumbescu: Crai nou, operetă în 2 acte. Dans.

Luni seara, începutul la 7½ ore: Gleisner: Fantasie a. R. Wagners' opern, executată de orchestra militară. Delibes: Aria clopoțelilor din opera Lakmé cântată de d-na Lucia Cosma. Vidu: Negruța, executată de orchestra militară. C. Porumbescu: Craiu nou, operetă în 2 acte. Dans.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE CASĂ DE CLAVIRE ESTE A LUI

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

TIMIȘOARA-JOSEFIN strada HUNYADI nr-ul 12.

MARE ASORTIMENT DE PIANE, PIANINE ȘI HARMONI.

: CALITATEA CEA MAI BUNĂ. :

Prețuri ieftine.

Prețuri ieftine.

Concert în Timișoara. Reînvierea română de cântări din Elisabetinul Timișorilor aranjează Sâmbătă în 25 Aprilie st. n. c. în localitatea (Novotny) „Erzsébet” un concert împreună cu declamațiuni și urmat de dans, cu următorul program:

„Motto” de I. Velcean. 1. „Cimpolul” de I. Velcean cor mixt cu solo de bariton. 2. „Intâia scrisoare de dragoste” monolog comic de S. Bornemissa predat de d-șara Mărioara Petroviciu. 3. „Preste deal” de I. Vidu cor mixt cu solo de bariton cântat de dl M. Neguleasa. 4. „Achim Făru” monolog de A. P. Bănuțiu predat de dl T. Amăgescu. 5. „Foaie verde frunză lată” de I. Velcean cor mixt. 6. „Pe-al nostru steag” cor mixt de I. Petroviciu. 7. „Cinematograf”, comedie într-un act.

Venitul concert este destinat pentru ajutarea bisericii rom. gr.-or. din localitate.

Teatru în Sălște. Reuniunea pomplierilor vol. din Sălște aranjează la Dumineca Tomii (13) 26 Aprilie c. o producțiune teatrală în sala școlii. Se va preda piesa: „In lumea de azi”, comedie de moravuri în 4 acte de Zoe Verzea. Inceputul la 7 ore seara. După producțiune urmează dans. Prețurile de intrare: Scaunul în loge 2 cor., loc I 2 cor., loc II 1.50 cor., loc III 1 cor., loc de stat 60 fil. Biletele se vând în prăvălia N. Tintea succesorii și seara la cassă.

NOU

Apropierea economică între Franța și România.

Arad, 23 Aprilie.

În ultimul timp am putut înregistra o serie de evenimente cari dovedesc clar că o apropiere s'a făcut între două state latine: Franța și România. Această mișcare în interesul amicitiei franco-române s'a manifestat mai ales pe terenul intelectual și a prins cheag și pe terenul politic.

Este proaspătă în memoria tuturor seria de conferințe organizate de o asociație culturală franceză („Le Foyer”) la Atheneul din capitala României, conferințe cari au readus în amintire frumoasele timpuri de odinioară a armoniei franco-române. Credem a ști din sorginte bună că această mișcare intelectuală nu se va opri aici și se va face, într'adevăr, un schimb de conferințe și conferențieri între România și Franța, schimb din care ambele națiuni vor profita. Chiar și pe terenul politic relațiile oficialității și a opiniei franco-române se găsesc în cele mai bune condițiuni de prosperare și progres. Știm bine că Franța a dat în criza provocată de cererea de revizuire a monarhiei dualiste, tot concursul său diplomatic și publicistic României, spre a menține intactă pacea dela București.

Rămâne ca această utilă apropiere între cele două națiuni latine să se facă și pe un alt teren, foarte important în viața modernă: pe terenul economic. În această privință este foarte mult de reparat, din cauza greșelilor trecutului. Capitalurile franceze, așa de abundente, au evitat, până acum, a înviora piața și industria din România, deoarece Francezii au considerat România ca un stat înfeodat completamente la politica germană. Pe de altă parte și Românii din regat au comis eroarea de a se adresa numai pieței financiare germane, care nu odată a pus României condițiuni oneroase, fiind sigură că nu va avea nici o concurență!...

Dar acum lucrurile par a se schimba. Iată, într'adevăr, ce scrie marele ziar bucureștean „Minerva” sub titlul de „Banca franco-română”: „Până în prezent influența Franței asupra României s'a mărginit aproape în mod exclusiv pe terenul intelectual. Economicște, influența poporului francez a mers chiar descrescând, lăsând locul întâi popoarelor din Europa centrală.

În urma evenimentelor politice din Baleani, Francezii însă au început să-și dea seama că ei ar putea să tragă și foloase materiale din această parte a Europei, dezvoltându-și comerțul și raporturile economice cu țările din această regiune. Era însă natural ca ei să înceapă cu România, care e cea mai înaintată, nu numai din punct de vedere politic, dar și economic.

Procedul cel mai nimerit și cel mai rațional pentru dezvoltarea raporturilor economice între cele două țări, e desigur crearea unei instituțiuni cu caracter mixt, care să fie în măsură să intereseze și să lege într'o activitate comună un număr cât mai mare de persoane din ambele țări. *Inițierea unei bănci franco-române era deci indicată.*

În acest scop s'a și constituit un comitet de inițiativă format din dnii C. I. Istrati, N. N. Seceleanu, N. Racottă, Al. Simionescu, M. Berceanu și I. D. Protopopescu. Acest comitet s'a pus în legătură cu mai multe grupuri financiare importante din Paris, și a lansat liste de subscripțiune. În foarte scurt timp listele s'au acoperit cu subscrieri de peste șase milioane, ceea ce a și determinat comitetul să ceară primul vârsământ de 30 la sută în cursul lunii Aprilie. Tot în cursul acelei luni va sosi în țară un delegat al grupului francez, care să stabilească modul de conlucrare în vederea dezvoltării relațiilor de afaceri între piața română și franceză.

Nu e nevoie să insistăm asupra importanței acestei întreprinderi și asupra folosului ce ar rezulta pentru dezvoltarea economică a României, de a putea lucra direct cu Parisul și Londra, unde capitalurile sunt cele mai ieftine din întreaga lume.

Capitalurile franceze au provocat dezvoltarea extraordinară a Rusiei, și a republicilor sud-americe. Ele vor fi mult mai bine remunerate și asigurate în același timp, dacă ar veni să se plaseze în România”.

Noi Românii din Transilvania, cari dorim prosperarea fraților noștri din regat, ne bucurăm de această utilă strângere a relațiilor economice dintre Franța și România și credem că inițierea marelui bănci franco-române este un frumos început de bun augur.

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

— 23 Aprilie.

Grâu pe Aprilie	12.90
Grâu pe Maiu	12.82
Grâu pe Octomvrie	11.73
Secară pe Aprilie	10.60
Secară pe Octomvrie	9.08
Ovăs pe Aprilie	8.16
Ovăs pe Octomvrie	7.96
Porumb pe Maiu	6.88
Porumb pe Iulie	7.05

Bibliografie.

Se află de vânzare la librăria „Concordia” din Arad următoarele:

N. Iorga: **Chestiunea Rinului** (O istorie a Europei apusene în legătură cu aceasta chestie). Lecții ținute la școala de război cor. 5.— + 20 fil. porto.

N. Iorga: **Istoria armatei românești** vol. I. Prețul cor. 2.50 + 20 fil. porto.

N. Iorga: **Scrisori de boieri**. Prețul 1.50 + 10 fil. porto.

N. Bănescu prof: **Gheorghe Bariț**. Rolul său în cultura națională. Prețul 60 fil. + 10 fil. p.

A. C. Cuza: **„Plagiatul poporației.”** O calomnie „More iudaico” sau cum lucrează Cahalul în contra „Goimilor” după Talmud. Anexă la Jidani în presă” 1.— + 10 fil. porto.

N. Bănescu: Un capitol din Istoria Mănăstirii Neamțului. **Starețul Neonil**. Corespondența sa cu C. Hurmuzachi și Andrei Șaguna 1.— + 10 fil. porto.

Poezii români de sub stăpânire rusească. Cor. 1.50 + 10 fil. porto.

Poezii ale scriitorilor din epoca unirii. Prețul cor. 1.50 + 10 fil. porto.

Const. A. Giulescu: **Flori de câmp**, poezii 50 fil. + 10 fil. porto.

N. Bănescu profesor. **Corespondența familiei Hurmuzachi cu Gh. Bariț**. Prețul cor. 1.— + 20 fil. porto.

Iudita Secula: **Economia de casă**. Intocmită după mai mulți autori. Prețul cor. 3.— + 20 fil. porto.

A. Vlahuță: **Dreptate**. Nuvele cor. 2.— + 20 fil. porto.

Dr. V. Blanu: **Doctorul de casă** sau Dicționarul sănătății, împodobit cu 315 chipuri. Cu peste 800 pagini. Prețul cor. 14. — + porto postal.

Dr. B. Basiota: **Despre lungoare**. Febra tifoidă, tihus abdominalis). Prețul 20 fil. + 10 fil. porto.

Dr. B. Basiota: **Anemia** (lipsa de sânge.) O consultație medicală 30 fil. + 10 fil. porto.

Bibl. Istorică Flacăra Nr. 20, Napoleon la Si. Elena. Prețul 80 fil. + 10 fil. porto.

POSTA REDACȚIEI.

C. în T. — Asemenea îți dorim și noi, cari suntem patru inși — de astădată în calitate oficială. Mai mulți nici că meriți, până te-om vedea leșind din tufă. — Rap.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

În oraș mare de pe valea Someșului, lângă calea ferată se află de vânzare

un hotel

cu circulație mare. Se vinde urgent din cauza bătrâneții. Pentru informații mai de aproape a se adresa farmacistului Aurel Foltinek,

Mi 2054—2 Nagysomkut (Szatmár m)

ANUNȚ.

În cancelaria subscrișului află aplicare momentană

un scriitor cu practică,

care știe scrie și la mașină.

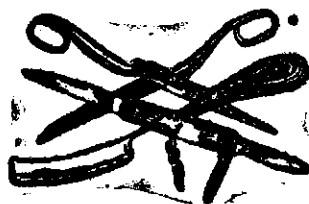
Dr. Iuliu Morariu, adv.

Murășioara (Marosujvár).

(Mo 2060)

Deschidere de prăvălie Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că am deschis în **Oradea-Mare, Rákóczi (F6)-ut 19**

Primesc spre reparare și ascuțire totfelul de brieuri, cuțite, foarfeci, mașini de tuns, mașini pentru măcinatul cărnei, mașini pentru tunsul cailor și a oilor. Țin în depozit totfelul de PARFUMERII din patrie și din străinătate, articlii de toaletă pentru cap și p. față, totfelul de articlii de oțel, și unume: brieuri, foarfeci, mașini

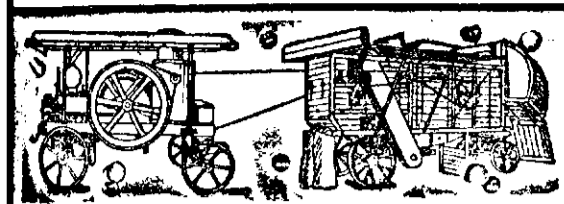
pentru tuns, tăietor de bățături, cuțitase pentru tăiatul hărții, cuțitase de buzunar și penițele, precum și articlii pentru bărbieri. — Roagă binevoitorul sprijin al onoratului public

Cu distinsă stimă:

Ko 1974—M

KOLLER AGOSTON ascuțitor artistic

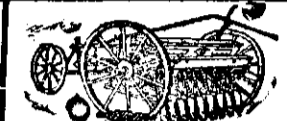

Fiecare **ECONOM** știe că cele mai bune **MAȘINI DE IMBLĂTIT CŪ MOTOR ELEC RIC** **MAȘINI DE SĂMĂNAT**, precum și totfelul **ARANJAMENTE PENTRU MORI** se pot căpăta pentru prețurile cele mai ieftine, pe lângă deplină garanție în rate dela firma

KOVÁCS și ZAKARIÁS
BUDAPEST, VIII. KÖZTEMETŐ-ÚT 23 sz.

Cereți prospecte gratuit!

Cereți prospecte gratuit!

VIȚĂ AMERICANĂ ALTOITĂ

He 1429

precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepinieră.

FR. CASPARI

(Nagyküküllő vm.) Mediaș. — Medgyes. Soluri garantate. Serviciu conștient. Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. In catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de absoluta încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

În interesul fiecăruia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrate de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek

fabrică de țesături de sârmă și țesătură pentru garduri

Arad, József-főherceg nr. 8.

(vis-a-vis de biserica evang.), Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai ieftine țesături de sârmă. Fabrica: str. Kossuth nr. 45.

(Tl 1865-25)

BĂIEȘIT!

Sfredelire și exploatare de pietrișuri. **Mașini sfredelitoare și ciocane sfredelitoare**, foarte potrivite și promovatoare de câștig, pentru exploatarea băilor de granit, bazalt, peatră de var și băi de metal, pile și mașini pentru lucrarea pietrelor, compresoare, cele mai noi modeluri și cele mai mari mașini, aranjament și montare după examinarea băii, prospect practic surprinzător pe lângă garanție. Am montat numeroase băi în Ungaria și Austria, cari lucrează cu succes.

STEMMER A. JÓZSEF

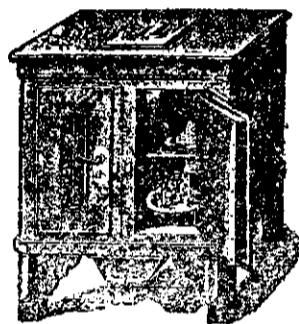
specialist (Se 1786)

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

Dulapuri de gheață

patentate sistem HENNEFELD,

Budapesta, Gr. Zichy Jenő-u. 5. lângă Váci-körut.

Dulapurile de până acum sunt cu slăvină și sunt obduse cu tinichea de ținc, se ruginesc, oxidează, se murdăresc, totdeauna sunt expuse să fie reparate, câtă vreme la dulapurile de gheață a lui HENNEFELD acest lucru e exclus, deoarece acestea sunt învăluite cu placă artificială de piatră. Sub rezervoriul de gheață se află REZERVORIUL DE APĂ p. apa ce provine din topirea gheței, gheața rămâne uscată, ceea ce dă o economisire de gheață de 60%.

He 1031

APARATE P. MĂSURAREA BEREL Prețurent gratis. FUND. IN 1885.

TELEFON 387.

TELEFON 387.

BRAUN N. ANTAL

ARAD, Boros Béni-tér 7. (Casa proprie)

Recomandă depozitul său bogat asortat cu

vâpseli și material pentru zidit

În atenția domnilor cari voesc să zidească. Atrage atenția mai departe asupra varului de prima calitate, ciment, țiglă, țevi de beton, praf de piatră, împletituri de trestie, table de ciment pentru pavaj. — Productele fabricii sale de ghips din Baia de Criș le ține acum în depozit desfăcându-le cu prețuri foarte ieftine. — Cere sprijinul On. public.

(Ba 1914-10)

Cu stimă: BRAUN N. ANTAL.

INSTINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din Deva și provincă, că am deschis un

salon de croitorie p. bărbați

conform cerințelor celor mai moderne. Dat fiind faptul, că am terminat cursul de specialitate a Industriei croitoriei la tehnologia din Budapesta, sunt în plăcută situație să pot executa cele mai gingașe și mai elegante haine, pardesiuri etc.

Legăturile pe cari le am cu cele mai de seamă fabrici din patrie și străinătate, îmi dau posibilitatea să pot executa haine elegante de primăvară dela 50 cor. în sus. (Ko 1909)

Rugând binevoitorul sprijin al on. public sunt cu distincă stimă:

Kolozsvári Árpád, croitor p. bărbați, instructor diplomat în croitorie.

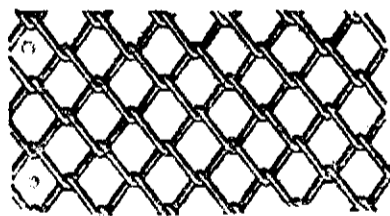
Folos puțin, circulație mare.

Fabrica Első szabadkal sodronyszövő fonó- és vasszerkezeti gyár in Szabadka

execută și expediază grabnic țesături de sârmă în 6 și în 4 colțuri, matrate în cadre de lemn și fer, sâte, ciururi și țesături de Rabitz, sâte și ciururi gata.

Cereți-mi ofertă.

(Bu 1875)

Oiururi pentru nisip și pentru apărarea contra schinteiilor. Foiu pentru biserică, ferestri de fer și scutitoare de ferestri și totfelul de lucrări în această branșă.

Prețurile și lucrările mele sunt afară de concurență.

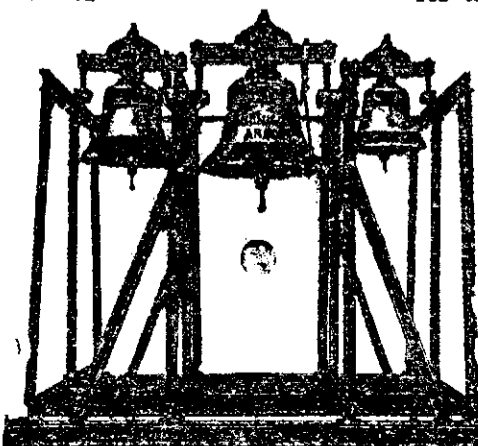
Încalzarea exclusă.

O nouă invențiune de clopote!

Clopotul rezontor brevetat

He 1632

este alcătuit așa că fortifică nu numai un sunet, ci și alt sunet armonice și astfel asemenea acordului dă un sunet plin, puternic și sărbătoros precum și adânc.

Echipamente p. clopote de fer Stalor! " " " "

Prospecte și preliminar de speșe gratis.

Friederich Hönig

fabrie de clopote brevetată

Arad, str. Rákoczi nr. 11-28.

**CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA**

CONCORDIA

**TELEFON
NR. 750.**

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 11a.

**TELEFON
NR. 750.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă.**

**Prețuri
moderate.**

Înainte de întrebunțare.

După întrebunțare

O astfel de transformare uimitoare produc TABLETELE KOLA KOLA-DULTZ

cel mai bun nutremânt al naturii, al facultăților și al nervilor.

Dispoziție, gândire, activitate, precum și orice mișcare a corpului depind de creier. Săderea puterilor, durerile de cap, depresiunea fizică, istovirea, slăbirea nervilor și slăbirea generală a corpului sunt semne pentru lipsa de putere de trai. — Dacă voști a vă simți întotdeauna sănătos și voios, a avea capul limpede, mintea sănătoasă și memoria întărită, a simți munca și strapatele ca o plăcere, atunci luați KOLA-DULTZ. — Acesta este adevăratul nutremânt pentru nervi și creier, care în același timp regulează și înviorază sângele și astfel dând putere de viață fiecărui organ al corpului.

KOLA-DULTZ dă plăcere și putere de viață,

precum și simțul tinereții împreună cu sănătatea și puterea de activitate, care garantează succes și fericire. Luați zilnic un timp oarecare Kola-Dultz, nervii vi-se vor întări, orice slăbiciune va dispărea și sub influența sa. vă veți simți sănătos și puternic. Kola-Dultz se recomandă de către capacitățile medicale ale lumii și se întrebunțează în spitale și sanatori la boli de nervi.

Cereți gratuit Kola-Dultz.

Acuma vă dau ocaziunea a vă întări nervii Dv. Trimiteți-mi adresa și vă trimit în dată gratis și franco o cantitate de Kola-Dultz. Îndestulător spre a vă face bine și a vă pune în situațiune a aprecia puterile uimitoare ale preparatului. Dacă vă va place, puteți comanda mai mult. Scrieți numai decăt, înainte de a uita.

Expedițiunea farmaciei la Sfântul Duh

BUDAPEST, VI, secția 605. Co 2057

Mihályi Béla

pictor pentru biserici

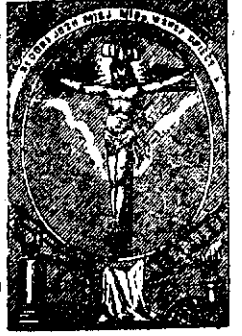
UNGVÁR, Képezde-utca 2 sz.

Ca autor expert al picturii bisericesti greco-orientale și gr. catolice îndrănesc a ruga sprijinul on. dni preoți gr. orientali și gr. catolici.

EXECUT:

pictarea modernă a internelor bisericilor, în stil simplu și decorat, tablouri pentru cerimi și pereți, executate excelent. — Totfelul de picturi bisericesti, și anume:

icoane pentru iconostase, altare, jertfelnice, cruci și pentru prapori, executate pe mătase și pânză, plascenițe și crucifixe pictate în mod artistic.

Anticipez de pe acum mulțumitele mele pentru binevoitorul sprijin al on. dni preoți.

Mi 1237

Crucifixe

pentru drumuri și câmpii, din material bun, tinichea zincuită, — pictate cu uleiuri durabile și cu inscripție și cuie —

Înălțimea	100 cm.	136 cm.	160 cm.	180 cm.
depărtarea între brațe	85 cm.	120 cm.	130 cm.	140 cm.

Prețul	30 cor.	40 cor.	60 cor.	70 cor.
--------	---------	---------	---------	---------

Am o mulțime de scrisori de recunoștință. — Planuri gratis. — Mergerea la fața locului o fac pe cheltuiala proprie. —

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de Institutole financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI“ și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca sevizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“ DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA“) AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉ KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TOBONTÁL, CARAS-ÉVÉRBIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria“ Ba 240-156) Telefon nr. 850

Agentură principală: IULIU ROȘESCU, Cluj (Kolozsvar), Kossuth L.-u. 26.

Agentura principală Lugos, la filiala „ALBINA“.

Bătăturile, scortoșenia pielii, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., franco 1 cor. sau 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la pregătitor: Dr. E. FLESCN, farmacie la „CORDANA” în Győr.

PRIMA TURNĂTORIE DE CLOPOTE. TELEFON 77-51.
Juristics Márton
BUDAPESTA, Rózsa-u. 51 - 53.
Execută orice lucrare în această branșă; expedează clopote excelente cu tonuri curate și pline, rețornă clopote vechi, remontează clopote vechi pe coroane învârtitoare din fer vărsat sistem Pozdech, eventual pe coroană învârtitoare din fer făurit. Schimbă limbi învechite etc. Execută staturi drepte și orizontale din fer de clopote, cu ureturi moderate. — Cu prospecte servese cu plăcere

motor de clopote și fabricant de staturi pentru clopote (Ju 1489)

VALORIZARE de NISIP!
Cine are stăp. multă să caute în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte la 205-20

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
Ca. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.
B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și ciment.

Să caute totodată examinarea gratuită a nisipului, mergând la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Fabrică de mașini p. industria de nisip.
SZANTO ÉS BECK
Ingenieri
BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

HEGYI JÁNOS, lăcătuș măiestru lăcătuș. Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.
Telefon: 67.

AIUD--NAGYENYED, Strada Tövist-utca (Casa proprie).
Oferă totfelul de mașini agricole, pluguri de oțel invenție proprie, tăietoare de sfecle și secică, despoetoare de porumb, rășnițe de orz, mașini excelente pentru cusut, pentru casă și industrie. Apoi totfelul de lucrări în această branșă pentru zidiri și lăcătușerie cu prețurile cele mai ieftine. Pentru calitatea și perfectă lucrare a mașinilor cumpărate de la mine dau cea mai mare garanție.
(He 1527) Prețurent gratis.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODĂ
GEORGE RUMMEL
SIBIU, Honterusgasse n. 3

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția st. dame cele mai noi și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8-10 zile. — La damele din provincie lau probe în 6 oare de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. (Ru 964)

Convingerea e siguranța cea mai bună. La comande mari mă prezint oriunde pe speșele proprii

IN ATENȚIUNEA DOAMNELOR!
Pielea frumoasă a feței e condiția principală a frumuseții. Fiecare damă nutrește această dorință ferbinte, dar, regret, luându-se ele după reclamele alarmante, rămâne numai cu dorința. — Cea mai bună dovadă despre bunătatea unui articol este faptul că este el de răspândit. — Bunătatea neîntrecută a preparatelor dr.-lui Sihulsky o dovedește, afară de numeroasele scrisori de recunoștință, faptul că anual expedim în toate părțile țării și în Europa, dar și în Asia și America avem numeroși mașterii, cari comandă deodată sute de pachete, pentruca să facă economie cu cheltuielile de expodiare.
Preparatul renumitului dr. Sihulsky nu conține materii vătămătoare; întrebuințarea acestui aparat îndepărtează
pistrușele, petele, sgrăbunțele, lucirea feței și roșata țetei.

Preparatele dr.-lui Sihulsky, și anume: alifie pentru față, cremă de mătase, săpun, pudră de mătase, apă pentru față, sunt pentru întrebuințare de noapte și ziua.

!!! Feriți-vă de imitații. Preparatele adevărate sunt numai cele prăvătate, pe țegle și pe împachetarea externă, cu fotografia și înscăltare dr.-lui Sihulsky!!!

Allife pentru față de dr. Sihulsky	...	cor.	1-40 fl.
Săpun " " " "	"	"	—70 "
Apă " " " "	"	"	1-40 "
Cremă de mătase " " "	"	"	1-20 "
Pudră " " " "	"	(la orice culoare)	1-20 "

Cosmeticul lui Puky pentru mâni, deși e preparat nou, se bucură unicul preparat, care chiar și mânilor celor mai neglijate le dă culoare albă ca zăpada și redă pielii o finețe ca de catifea. Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă. Prețul 70 fl.

Pentru îngrijirea părului oferim „spiritul pentru păr „Capillor”, care împiedecă căderea părului și ca un adevărat nutreământ al rădăcinii părului, împiedecă chelia. — Modul de întrebuințare se dă la fiecare sticlă! Prețul 1 cor. 20 fl.

„Regenerator pentru păr” redă părului cărunț culoarea originală Prețul 2 cor.

Comenzile peste 10 cor. se expediază franco.
Preparatele mai sunt de vânzare la:
Farmacia MEZEI și ALEXANDER în Kassa
Scrieți adresa corectă. — Comenzile se expediază imediat.
Me 1236 Discreția e asigurată.

Dufek Kálmán, atelier de colorat și fabrică de curățire pe cale chimică
Cluj (Kolozsvár), str. Hegedüs Sándor nr. 5.

Recomandă colorarea și curățirea pe cale chimică a hainelor de dame și bărbați, perdelelor, lucrurilor brodate și de mână etc în bucate gata sau desfăcute deolaltă, pe lângă o executare conștiințioasă și recunoscută de solidă. Am introdus: desinfecția și curățirea penelor, la caz de urgență în timp de 12 ore. — Comenzile cu poșta conștiințios și punctual. — Hainele de doliu se execută cât se poate de repede.

Du 1345